Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

30.6.2026

Tarveselvitys

OYS Psykiatria

OYS Psykiatria

Tarveselvitys

1. Tarveselvityksen tiivistelmä 2
2. Tarveselvityksen lähtökohdat 6
2.1. Paine tilojen uusimiselle 7
2.1.1. Lainsäädäntö edellyttää 7
2.1.2. Toiminnalliset haasteet 7
2.1.3. Kustannukset 8
2.1.4. Tilojen ja ympäristön muunneltavuus 9
2.1.5. Väestöpohjan muutosten vaikutus palveluihin 10
2.1.6. Yhteistoiminta-alueen tulevaisuus 10
2.2. Tarveselvityksen toteutus 10
3. Riskien arviointi 11
3.1. Riski toiminnan äkilliselle keskeytymiselle 11
3.2. Mainehaitta 12
3.3. Henkilöstön saatavuus ja pidettävyys 12
3.4. Riskit potilaan hoidossa 12
3.5 Riskien hallinta 13
4. Osaamiskeskuskohtainen tarkastelu 13
4.1. Psykiatrisen osastohoidon osaamiskeskus 14
4.1.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset 16
4.2. Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskus 20
4.2.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset 22
4.3. Psykiatrisen avohoidon osaamiskeskus 30
4.3.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset 32
4.4. Psykiatrian hallinto 48
5. Jatkorakentaminen 49

1. Tarveselvityksen tiivistelmä

OYS Psykiatrian palvelualue muodostuu Psykiatrisen osastohoidon osaamiskeskuksesta, Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskuksesta sekä Psykiatrisen avohoidon osaamiskeskuksesta. Osaamiskeskukset muodostavat yhdessä psykiatrisen hoidon kokonaisuuden, jossa palvelut porrastuvat perustason mielenterveyspalveluista vaativaan psykiatriseen erikoissairaanhoitoon, joka sisältää avo- ja osastohoitoa. Tulevaisuuden tilaratkaisujen tavoitteena on tukea sujuvia, turvallisia ja oikea-aikaisia hoitopolkuja sekä vahvistaa integraatiota psykiatrian, sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden, somaattisten erikoisalojen ja muiden keskeisten toimijoiden välillä. Psykiatrian toimintojen keskittämisen tarve kohdistuu erityisesti Peltolan alueella sijaitsevaan psykiatriseen osastohoitoon sekä vaativimpiin avopalveluihin (taulukko 1). Näissä palveluissa hoidetaan potilaita, joiden psyykkinen sairaus on vaikea, monimuotoinen tai edellyttää erityistutkimuksia ja erityishoitoa. Näiden toimintojen sijoittuminen Kontinkankaan sairaalakokonaisuuden yhteyteen tai sen läheisyyteen tukee läheisyysperiaatetta, parantaa yhteistyötä ja mahdollistaa henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaisen käytön. Avohoitoa tulee jatkossakin toteuttaa laajalla alueella tarkoituksenmukaisissa toimipisteissä, jotta palveluiden saavutettavuus ja hoidon jatkuvuus voidaan turvata.

	Kapasiteetti ja suoritteet					Henkilöstö										
Vastuuyksikkö	Osasto-paikat	Hoito-jaksot	Hoitoajat (ka/vrk)	Päivys-tyskäyn-nit	Avohoidon kontaktit	Lää-käri	Hoitaja	Psyko-logi	Toiminta-terapeutti	Fysio-tera-peutti	Ravitse-muster-peutti	Musiikki-tera-peutti	Sosiaali-työnte-kijä	Sih-teeri	Vastuu-yksikkö-päällikkö	Apulais-osaston-hoitaja
Päivystys- ja ensipsykoosiyksikkö	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**	7	42	.	.	.	.	.	1	3	1	2
Päivystys	.	.	.	*3721*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Päivystysosasto	*12*	*821*	*5,6*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ensipsykoosiosasto	*15*	*176*	*37,2*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Psykoosiosastot	**.**	**.**	**.**	.	.	3	43		1	.	.	.	1	2	1	2
Psykoosiosasto 1	*12*	*118*	*54,6*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Psykoosiosasto 2	*12*	*821*	*5,6*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Psykoosikuntoutusosas-tot	**.**	**.**	**.**	.	.	4	47	.	1	1	.	.	1	2	1	2
Psykoosiosasto 3	*12*	*48*	*120*	.	*474*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Psykoosiosasto 4	*14*	*90*	*71*	.	*39*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Mielialahäiriöiden ja vanhuspsykiatrian yksikkö		**.**	**.**	.	8708	.	.	.	0,5	.	.	.	.	.	1	2
Mielialahäiriöosasto	*16*	*224*	*23,6*	.	.	3	21	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Neuromodulaatio pkl	.	.	.	.	*7629* [a]	2	6	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Lastenpsykiatrian osas-tot	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Lpsy osasto 1	*6*	*112*	*16,8*	*55*	*698*	2	19	1	0,5	0,5	.	.	1	1	0,5	1
Nuorisopsykiatrian osasto 3	**.**	402	23,5	**.**	1842	5	49	2	1	.	.	.	0,5	2	1	2
Npsy osasto 3A	*10*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Npsy osasto 3B	*12*	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Nuorisopsykiatrian yk-sikkö	**.**	**.**	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1	2
Npsy osasto 4	*12*	*73*	*48*	.	.	2	18	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Npsy tehostettu avohoito	*10* [b]	.	.	.	8598 [c]	1	6	0,25	0,25	.	.	.	.	.	.	.
Syömishäiriöyksikkö	*10* [b]	.	.	.	*3100* [d]	1	13	.	1	1	2	.	0,25	.	.	.
Nuorisopsykiatrian poliklinikka	**.**	**.**	**.**	**.**	13199	9	17	6	4	1	.	1	.	.	1	1
Keskinen erikoissairaanhoidon vyöhyke	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Erityispalvelujen poliklinikka				.	*21050* [e]	7	18	8	2	1	.	1	1	2	1	1
Ensipsykoosipoliklinikka	.	.	.	.	.	1	4	1	1	.	.	.	.	.	.	.
Oulun nuorten aikuisten psykiatrian poliklinikka	*18-22 v*				.	2	8	1	1	.	.	.	.	.	.	.
nyk. Kontinkankaan psykiatrian poliklinikka			.	.	.	9	14	2	.	1	.	.	.	1	.	.
nyk. Tuiran psykiatrian poliklinikka			.	.	.	9	15	3	1	.	.	.	.	1	.	.
nyk. Lakeuden psykiatrian poliklinikka			.	.	.	5	7	2	.	.	.	.	.	0,5	.	.
YHTEENSÄ:	**133**					**72**	**347**	**26**	**14**	**5**	**2**	**2**	**5,75**	**16,5**	**8,5**	**15**

Hallinto: tiloissa työskentelee 34 henkilöä, joista yliopiston henkilöstöä ja tutkijoita 5.

a Sisältää n. 3000 ECT-hoitoa, 3612, rTMS-hoitoa ja 223 ketamiinihoitoa
b Päiväsairaalapaikka
c Sisältää Nuortenpsykiatrian osasto 4 ja tehostetun avohoidon kontaktit
d Sisältää 1850 perhehoitopäivää
e Sisältää myös yleissairaalapsykiatrian poliklinikan käynnit

Taulukko 1. Kontinkankaan sairaalakokonaisuuden yhteyteen suunniteltavan osastohoidon ja avohoidon kapasiteetti-, suorite- ja henkilöstölukuja.

Psykiatrian osastohoidon osaamiskeskuksessa hoidetaan psykiatrista sairaalahoitoa tarvitsevia aikuispotilaita. Kaikki osastot ovat suljettuja. Suljetun osaston hoidon syynä on yleensä vaikeiden, tavallisen elämän estävien psykoosioireiden tai itsetuhoisuuden vuoksi silloin, kun asianmukaista hoitoa ei pystytä toteuttamaan muualla kuin osastolla. Merkittävä osa potilaista on hoidossa omasta tahdostaan riippumatta, minkä vuoksi tilojen, toiminnan ja henkilöstömitoituksen tulee mahdollistaa vaihteleva ja hoidon edetessä yleensä vähenevä valvonnan, tuen ja rajoittamisen tarve.

Osastohoidon tilojen tulee sijaita lähellä psykiatrista ja somaattista päivystystä sekä laboratorio- ja kuvantamispalveluja, jotta potilassiirtojen tarve vähenee, tutkimukset ja konsultaatiot toteutuvat viiveettä ja henkilöstöresurssit voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti. Päivystysasetuksen (2014) mukaisesti

psykiatrian päivystyksen käytettävissä tulee olla ympärivuorokautisesti riittävästi somaattista asiantuntemusta potilaan tilan arviointiin. Lisäksi osastojen sijoittumisen tulee muodostaa toiminnallinen kokonaisuus siten, että osastohoito sijaitsee lähekkäin potilas- ja työturvallisuuden varmistamiseksi. Nykyiset tilaratkaisut eivät tue näitä vaatimuksia riittävällä tavalla, sillä osastot sijaitsevat hajautetusti ja osin epäedullisessa suhteessa päivystykseen ja somaattisiin palveluihin.

Osastohoidon osaamiskeskuksen tulevaisuuden tilaratkaisujen tulee vahvistaa potilaiden itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta sekä vähentää pakon ja rajoitustoimenpiteiden tarvetta. Tätä tukevat yhden hengen potilashuoneet, turvalliset ulkoilupihat, riittävä yksityisyys sekä rauhoittumis- ja aistitilat. Lisäksi selkeät ja helposti valvottavat tilaratkaisut mahdollistavat vähän rajoittavan hoidon toteutumisen. Myös niiden potilaiden, joiden liikkumisvapautta on rajoitettu, on päästävä ulkoilemaan, minkä vuoksi turvallinen ulkoilupiha on olennainen osa osastohoidon toimintaympäristöä. Sen sijaan laajat ulkoilumahdollisuudet tai luonnonläheinen sijainti eivät ole nykyaikaisen psykiatrisen osastohoidon toteuttamisen kannalta välttämättömiä.

Psykiatrian päivystyksessä toteutuu vuosittain yli 3 700 käyntiä ja osastoilla 1600 hoitojaksoa 105 vuodepaikalla. Osaamiskeskuksen henkilöstöön kuuluu 172 hoitajaa, 23 lääkäriä sekä muita erityistyöntekijöitä, kuten terapeutteja, psykologeja ja sosiaalityöntekijöitä. Lisäksi sihteerien vastuuyksikössä työskentelee 60 sihteeriä koko palvelualueen tarpeisiin.

Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskus vastaa Pohteen alueella lasten, nuorten ja perheiden perustason mielenterveyspalveluista sekä psykiatrisesta erikoissairaanhoidosta. Asiakasryhmiä ovat alle 13-vuotiaat lapset, 13–17-vuotiaat nuoret sekä heidän perheensä. Hoidon tarpeen taustalla on muun muassa vakavia mielenterveyden, tunne-elämän ja käyttäytymisen häiriöitä. Osaamiskeskuksessa toteutetaan avohoitoa, päivystyksellistä arviointia, päivämuotoista hoitoa, osastohoitoa ja alueellisesti keskitettyjä erityistason palveluita.

Vuonna 2025 Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskuksessa oli 52 osastohoitopaikkaa, joilla toteutui 642 osastohoitojaksoa. Päiväsairaalapaikkoja oli 20, perhehoitopäiviä toteutui 1 850 ja avohoidon kontakteja oli 54 931 ilman alueellisia lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja. Osaamiskeskuksen henkilöstöön kuuluu 209 hoitajaa, 46 lääkäriä sekä 68 muita erityistyöntekijöitä, kuten terapeutteja, psykologeja ja sosiaalityöntekijöitä.

Tulevaisuuden lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian tiloissa tulee huomioida perhekeskeiset ja kehittyvät hoitomuodot, verkostotyö sekä lasten ja nuorten arkiympäristöihin liittyvä yhteistyö. Tilojen tulee olla muuntojoustavia ja mahdollistaa avohoitopainotteiset, digitaaliset ja liikkuvat toimintamallit sekä vaativan osastohoidon ja kriisihoidon muuttuvat tarpeet. Tilojen tulee tukea myös terveys- ja sosiaalipalveluiden, lastensuojelun sekä sairaalakoulun yhteistyötä ja olla terveellisiä, turvallisia, esteettömiä sekä mahdollisimman vähän rajoittavia.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon palvelut ovat keskeisiä nuorten mielenterveyden tukemisessa. Erikoissairaanhoidon palvelut tuotetaan keskitetysti eteläisellä alueella Ylivieskassa ja pohjoisella alueella Peltolan ja OYSin kampuksella. Tulevaisuudessa perustason mielenterveyspalvelut tuotettaisiin lähellä Perhekeskuksia ja

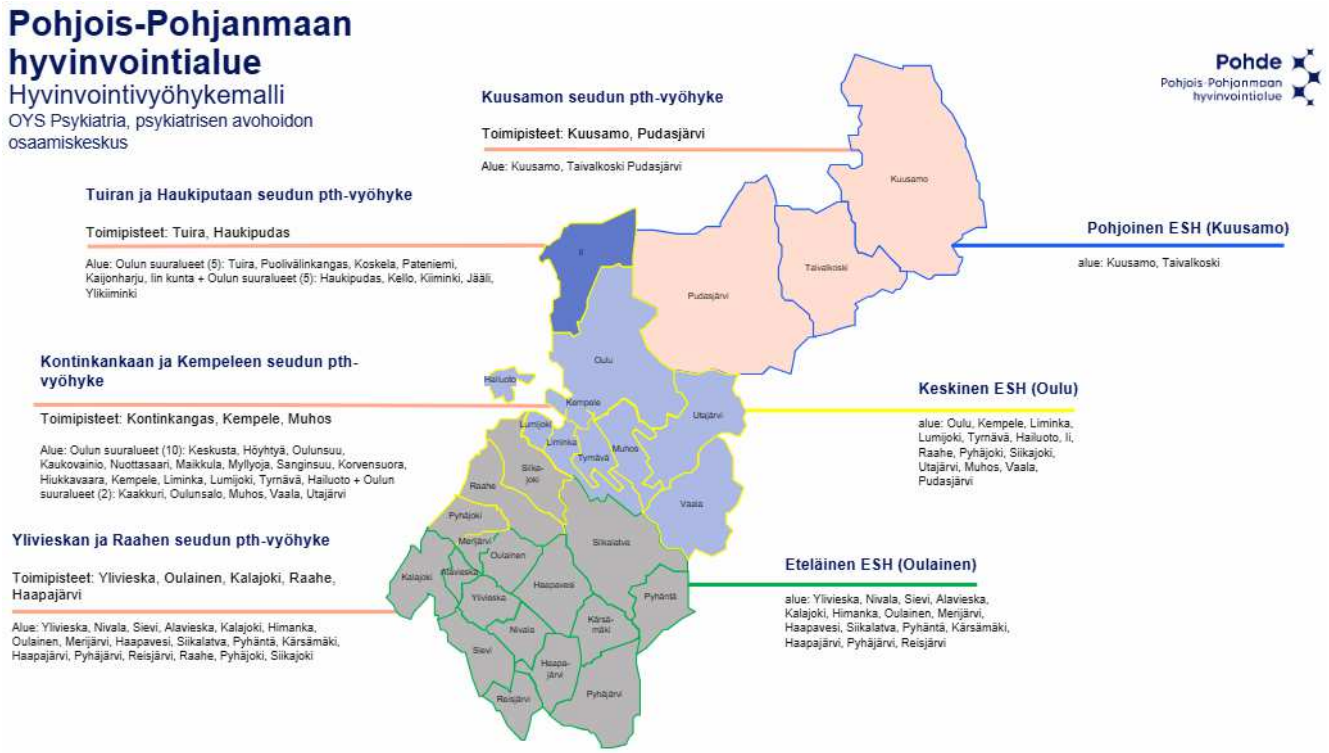
perusterveydenhuollon toimipisteitä, kuitenkin niin, että keskitettäisiin terapia-, interventio- ja tutkimusosaaminen tiettyihin sote-keskuksiin osaamisen ja saavutettavuuden varmistamiseksi. Lisäksi luotaisiin malli, jossa terveyskeskuslääkäri saa tarvittavan tuen lasten ja nuorten mielenterveyden hoitoon joko suoraan tai digitaalisesti psykiatrian ammattilaiselta.

Psykiatrisen avohoidon osaamiskeskus vastaa Pohteen aikuispsykiatrian erikoissairaanhoidon avohoidosta ja yhteistoiminta-alueen keskitetystä psykiatrisesta avohoidosta. Lisäksi Psykiatrian avohoidon osaamiskeskus vastaa aikuisten mielenterveyspalvelujen perustason palveluista osana sote-keskusten palveluverkostoa. Potilaina ovat kaikki psykiatrista erikoissairaanhoitoa tarvitsevat avohoidon potilaat kaikissa diagnoosiryhmissä sekä perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluja tarvitsevat potilaat kuten esimerkiksi masennus- ja ahdistusoireista, psykoosipotilaat remissiovaiheessa sekä neuropsykiatrisista oireista kärsivät potilaat. Avohoito sisältää kiireellistä ja kiireetöntä arviointi-, tutkimus-, hoito- ja seurantatyötä, yksilö- ja ryhmäinterventioita, psyko- ja lyhytterapeuttisia menetelmiä sekä lääkehoidon toteuttamista ja seurantaa. Palveluja tuotetaan myös digitaalisina ja etäpalveluina.

Psykiatrisen avohoidon keskeisiä haasteita on palveluiden kysynnän jatkuva kasvu. Haasteena on palveluiden riittävän osaamisen, erilaisten terapia- ja tutkimusmenetelmien ja erityisosaamisen ylläpitäminen ja resurssien riittävyys. Nykyisten palveluiden haasteena on lisäksi palvelujen hajautuminen useisiin toimipisteisiin, tilojen vaihteleva kunto sekä se, että nykyiset tilaratkaisut eivät kaikilta osin tue sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteensovittamista. Tulevaisuudessa perustason mielenterveyspalvelu tuotettaisiin siten, että turvataan hoidon jatkuvuus sekä terapia- interventio- ja tutkimusosaaminen. Hoidon jatkuvuus turvattaisiin siten, että yleislääkärin vastaanoton yhteydessä on psykiatrinen sairaanhoitaja. Terapia-, interventio- ja tutkimusosaaminen turvattaisiin uudella vyöhykemallijaolla (Kuva 1). Vyöhykemallissa palvelu keskitettäisiin suurimpiin terveyskeskuksiin kohtuullisen välimatkan päähän potilaasta osaamisen ja saatavuuden turvaamiseksi. Lisäksi tuotettaisiin palveluita digitaaliseti ja liikkuvien mielenterveyspalveluiden avulla.

Erikoissairaanhoidon avohoidonpalvelut olisi tarkoitus järjestää useammassa alueellisessa keskuksessa. Psykiatrinen erikoissairaanhoito keskittyisi Pohteella kolmeen erikoissairaanhoidon vyöhykealueeseen: Eteläinen, Keskinen ja Pohjoinen erikoissairaanhoidon vyöhyke (Kuva 1). Lisäksi Keskinen erikoissairaanhoidon vyöhyke vastaisi koko Pohteen ja yhteistoiminta-alueen keskitetystä erityisosaamisesta, psykoosin hoidon osaamisesta sekä yleissairaalapsykiatriasta. Keskinen erikoissairaanhoito sijoituisi lähelle sairaalakokonaisuutta ja lähelle somatiikan erikoissairaanhoitoa, mikä vahvistaisi yhteistyötä päivystyksen, osastohoidon ja muiden erikoisalojen kanssa. Alueellista psykiatrian erikoissairaanhoidon avopalvelua on perusteltua säilyttää järjestämissuunnitelman mukaisesti.

Osaamiskeskuksen koko henkilöstöön kuuluu 272 hoitajaa, 48 lääkäriä sekä muita erityistyöntekijöitä, kuten psykologeja, terapeutteja ja sosiaalityöntekijöitä. Toiminnan volyymi on merkittävä käyntimäärien ollessa vuositasolla keskimäärin 250 000 käyntiä. Tarkoituksenmukaiset, terveet, turvalliset ja muuntojoustavat tilat mahdollistavat moniammatillisen yhteistyön, palvelujen yhteensovittamisen ja asiakkaan tarpeisiin perustuvan hoidon sekä parantavat henkilöstön työhyvinvointia, turvallisuutta ja toiminnan kustannustehokkuutta.

Kuva 1. Psykiatrisen avohoidon vyöhykemalli erikoissairaanhoidon ja perustason mielenterveyspalveluiden hoito- ja tutkimusmenetelmien saatavuuden turvaamiseksi.

2. Tarveselvityksen lähtökohdat

OYS 2030 on uudistamisohjelma, jonka myötä Oulun yliopistollisen sairaalan toiminta ja tilat uudistetaan vastaamaan tulevaisuuden erikoissairaanhoidon haasteisiin. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon tämänhetkiset tilat eivät enää vastaa tämän päivän hoidollisia, toiminnallisia eikä turvallisuuteen liittyviä tarpeita, eivätkä tue potilaan itsemääräämisoikeuden toteutumista. Tilat ovat teknisesti heikkokuntoiset, käyttöikänsä päässä ja rakenteellisesti sellaiset, ettei niitä ole mahdollista muokata tarkoituksenmukaisesti nykyaikaisen psykiatrisen hoidon vaatimuksiin.

Tilojen kuntoa ja kehittämismahdollisuuksia on selvitetty laajasti useista eri näkökulmista vuoden 2025 alusta lähtien. Selvityksissä on arvioitu muun muassa tilojen toiminnallisuutta, rakenteellisia muutostarpeita, teknisiä edellytyksiä, terveellisyyttä ja turvallisuutta. Tehtyjen arvioiden perusteella nykyisten tilojen peruskorjaaminen tai muokkaaminen ei mahdollista toiminnan kehittämistä tavoitellulla tavalla eikä vastaa tulevaisuuden palvelutarpeisiin kustannustehokkaasti.

Tilojen sisäilmaongelmat ovat myös merkittäviä. Henkilökunnalla ja potilailla on esiintynyt sisäilmaan liittyviä oireita, ja tehdyissä tutkimuksissa rakenteista on löydetty mikrobikasvustoa. Tämä korostaa entisestään tarvetta terveellisille ja turvallisille tilaratkaisuille.

Uusien tilojen toteuttaminen on välttämätöntä, jotta psykiatrinen hoito voidaan järjestää nykyaikaisesti, turvallisesti ja tehokkaasti myös tulevaisuudessa. Uudet tilat mahdollistavat toiminnan kehittämisen,

potilaslähtöiset hoitoprosessit, henkilöstön tarkoituksenmukaiset työskentelyolosuhteet sekä muuttuvien hoidon tarpeiden huomioimisen pitkälle tulevaisuuteen.

2.1. Paine tilojen uusimiselle

2.1.1. Lainsäädäntö edellyttää

Nykyiset psykiatrian tilat eivät täytä lainsäädännön ja valvovien viranomaisten asettamia vaatimuksia eivätkä turvaa potilaiden oikeuksia. Päivystysasetuksen mukainen ympärivuorokautinen somaattisten erikoisalojen asiantuntemus ei toteudu tarkoituksenmukaisesti nykyisessä sijainnissa, ja Lupa- ja valvontaviraston (LVV) työsuojelutarkastuksessa on todettu päivystyksen tilojen olevan soveltumattomat väkivallan uhkatilanteisiin työturvallisuuslain näkökulmasta. Tilojen puutteellinen esteettömyys rajoittaa potilaiden yhdenvertaista hoitoa. Lisäksi yhden hengen huoneiden puute heikentää yksityisyyden suojaa, ja potilashuoneista puuttuvat wc- ja suihkutilat.

Nykyisissä tiloissa potilaiden oikeus vapaaseen päiväaikaiseen ulkoiluun ei toteudu riittävällä tavalla. CPT (Euroopan kidutuksen vastainen komitea) on korostanut, että tavoite yleisestä ja rajoituksettomasta pääsystä ulkoalueille päiväsaikaan tulisi ottaa huomioon uusien psykiatristen sairaaloiden suunnittelussa. Kokonaisuutena tilaratkaisut eivät vastaa nykyaikaisen psykiatrisen hoidon, potilasturvallisuuden ja ihmisarvoisen hoitoympäristön vaatimuksia.

2.1.2. Toiminnalliset haasteet

Nykyisiä tiloja ei voida muokata tarkoituksenmukaisiksi vastaamaan psykiatrisen erikoissairaanhoidon vaatimuksia. Potilashuoneissa hoidetaan useita psykoottisia potilaita samanaikaisesti, mikä vaarantaa yksityisyyden ja turvallisuuden sekä hidastaa toipumista. Hygieniaturvallisuus ei toteudu, koska saniteettitilat ovat jaettuja ja sijaitsevat käytävillä, mikä lisää infektioriskiä ja heikentää yksityisyyttä. Tilat eivät ole esteettömiä, mikä rajaa osan potilaista hoidon ulkopuolelle, eikä eristystilojen varustelutaso vastaa nykyvaatimuksia, äänieristys on puutteellinen ja hoitoympäristön laatua heikentävät lisäksi päivärytmiä tukevan valaistuksen, mediapalveluiden sekä tilakohtaisen lämpötilansäädön puute.

Nykyinen sijainti ei täytä lainsäädännön edellytyksiä, sillä psykiatrian päivystys ei sijaitse samanaikaisesti osastojen yhteydessä ja riittävän lähellä somaattista päivystystä. Tämä heikentää merkittävästi somaattisen hoidon toteutumista: erikoissairaanhoidon konsultaatiot eivät toteudu tarkoituksenmukaisesti, päivystyksellisten tutkimusten saatavuus on puutteellista ja potilaat joutuvat siirtymään usein yksiköstä toiseen. Runsaat potilaskuljetukset lisäävät kustannuksia, sitovat henkilöstöresursseja ja altistavat vaaratilanteille. Hätätilanteiden hoito ei vastaa vaatimuksia, koska MET-toiminta puuttuu ja elvytys joudutaan käynnistämään maallikkoelvytyksenä ilman riittäviä sairaalatason valmiuksia. Lisäksi anestesiatoimenpiteitä toteutetaan

psykiatrian tiloissa, ja lisälääkkeiden sekä lääkinnällisen hapen saatavuus on päivystystilanteissa puutteellista, mikä muodostaa merkittävän potilasturvallisuusriskin.

Tilasuunnittelussa tavoitteena on parantaa toiminnallisuutta, modulaarisuutta ja muunneltavuutta siten, että tilat tukevat monipuolisesti hybridi- ja etätyötä. Henkilökunnalle tulee mahdollistaa monikäyttöiset tilat, jotka mukautuvat erilaisiin työskentelytarpeisiin. Toiminnan sujuvuuden varmistamiseksi on tarpeen arvioida toiminnanohjausjärjestelmän käyttöä työntekijöiden, ajanvarausten ja tilojen yhteensovittamisessa. Lisäksi avohoidon toiminta-aikojen laajentamista, kuten iltavastaanottojen lisäämistä, tulee tarkastella tilojen käyttöasteen ja toiminnan joustavuuden parantamiseksi.

Peltolan kampuksen PS1 rakennuksessa on tutkimustulosten perusteella todettu mikrobikasvustoa mm. sädesieni. Työterveyslääkäri on tehnyt terveydellisen merkityksen arvion ja todennut tiloissa merkittävän terveysturvallisuusriskin. PS1 rakennuksessa toimivien yksiköiden väistötilat pyritään järjestämään Peltolan kampukselta, mikä aiheuttaa toiminnallisia haasteita.

2.1.3. Kustannukset

Nykyisestä tilaratkaisusta aiheutuu merkittäviä kustannuksia ja toiminnallisia tehottomuuksia sekä potilasturvallisuuteen vaikuttavia riskejä. Kuljetuspalveluiden vuosikustannukset ovat noin 102 500 euroa vuodessa, minkä lisäksi potilaskuljetuksia toteutetaan runsaasti eri yksiköiden välillä, erityisesti OSYPin ja psykiatrian päivystystyksen sekä psykiatrian osastojen ja somatiikan välillä. Potilaskuljetuksiin liittyy myös hoitohenkilökunnan osallistuminen, mikä sitoo resursseja varsinaisesta potilastyöstä ja lisää kustannuksia sekä riskialttiita tilanteita. Lisäksi vartiointipalveluiden kustannukset ovat noin 90 000 euroa vuodessa.

Nykyinen toimintamalli aiheuttaa myös epäsuoria kustannuksia ja tehottomuutta muun muassa laboratoriopalveluissa, joissa kuljetuksiin ja tilapäisratkaisuihin liittyvät kustannukset näkyvät tutkimusten hinnassa. Toisaalta toimintojen keskittäminen ja nykyaikaistaminen mahdollistaisi säästöjä ja toiminnan tehostumista, kuten OYS Apteekin annosjakeluun liittyminen, mikä voi vähentää hoitajien työaikaa lääkkeenjaossa ja pienentää lääkitysvirheiden riskiä. Sairaalahuollon kustannukset ovat merkittävät, noin 1,79 miljoonaa euroa vuodessa, ja ne määräytyvät tilojen pinta-alan mukaan. Lisäksi ostopalveluihin, kuten Pirhan EVA-yksikön palveluihin, kuluu keskimäärin noin 310 000 euroa vuodessa. Kustannuksia voitaisiin vähentää omalla tuotannolla tilaratkaisujen sen salliessa.

Tilasuunnittelussa on siten keskeistä huomioida paitsi potilasturvallisuus ja hoidon laatu myös toiminnan tehokkuus ja kustannusvaikutukset. Toimivilla, oikein sijoitetuilla ja muunneltavilla tilaratkaisuilla voidaan vähentää kuljetustarvetta, tehostaa resurssien käyttöä, parantaa palveluiden saavutettavuutta sekä vähentää toimintakustannuksia pitkällä aikavälillä.

2.1.4. Tilojen ja ympäristön muunneltavuus

Tilasuunnittelussa tulee huomioida rakennusten pitkä käyttöikä ja muunneltavuus tulevaisuuden tarpeisiin. Psykiatrisen hoidon toimintamallit, palvelurakenne ja sen mahdolliset muutokset ja potilaiden tarpeet muuttuvat jatkuvasti, minkä vuoksi uusien tilojen tulee olla helposti muokattavissa ilman laajoja rakenteellisia muutoksia. Tilojen suunnittelussa tulee huomioida toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset hoitohuoneet, vastaanotto- ja neuvottelutilat, hiljaiset / rauhoittumistilat, ryhmä- ja sosiaaliset tilat, potilaiden turvalliset ulkoilualueet, potilashuoneet, eristystilat sekä henkilöstön asianmukaiset tauko-, työskentely- ja pukutilat.

Itsemääräämisoikeuden toteutuminen tulisi huomioida uusien psykiatrian tilojen suunnittelussa siten, että tilat tukevat potilaan mahdollisuutta tehdä arjen valintoja, liikkua turvallisesti ja osallistua omaa hoitoaan koskeviin päätöksiin mahdollisimman itsenäisesti. Tavoitteena tulee olla hoitoympäristö, jossa turvallisuus voidaan huomioida ilman tarpeetonta rajoittamista tai vallankäyttöä. Potilailla tulisi olla mahdollisuus omaehtoiseen ulkoiluun turvallisesti myös vapaaehtoisen hoidon aikana ilman jatkuvaa henkilökunnan saattotarvetta. Tilojen tulisi mahdollistaa vapaa ja selkeä liikkuminen osastolla sekä pääsy yhteisiin tiloihin ja omaan rauhaan tilanteen mukaan. Yksityisyyttä tukevat yhden hengen huoneet, riittävät saniteettitilat sekä mahdollisuus vetäytymiseen vähentävät kuormitusta ja tukevat kokemusta omasta hallinnasta.

Uudet tilat tulee suunnitella siten, että teknologia on kiinteä osa toimintaa eikä erillinen lisä. Sen tulee tukea potilastyötä, henkilöstön turvallisuutta ja tiedolla johtamista esimerkiksi etä- ja hybridivastaanottojen, digitaalisten hoitopolkujen, tekoälyavusteisen kirjaamisen sekä turvallisuutta parantavien sensorien ja kulunhallintaratkaisujen avulla. Lisäksi digitaaliset ympäristöt ja virtuaali- sekä aistihuoneratkaisut tukevat tilojen muunneltavuutta ja potilaan rauhoittumista. Teknologian käytössä keskeistä on potilaan oikeuksien, tietosuojan ja inhimillisen kohtaamisen vahvistaminen – teknologia tukee hoitoa vapauttamalla aikaa vuorovaikutukseen ja parantamalla palveluiden saavutettavuutta.

Väestön kehityksen ja palvelurakenteen muutosten myötä osastopaikkojen tarve voi tulevaisuudessa sekä kasvaa että vähentyä. Tämän vuoksi tilojen tulee olla muuntojoustavia siten, että niitä voidaan tarvittaessa käyttää osastohoidon lisäksi polikliiniseen toimintaan tai muiden erikoisalojen tarpeisiin. Muuntojoustavat tilaratkaisut mahdollistavat palveluiden tarkoituksenmukaisen kohdentamisen, tukevat kustannustehokasta toimintaa ja varmistavat hoidon jatkuvuuden sekä palvelujärjestelmän joustavan sopeutumisen tulevaisuuden tarpeisiin.

Uusien tilojen sijoittelussa tulee varautua tulevaisuuden palvelutarpeiden muutoksiin mahdollistamalla lisärakentaminen ja toimintojen laajentaminen. Muuntojoustava tonttiratkaisu mahdollistaa tilakokonaisuuden hallitun kehittämisen vaiheittain siten, että osastohoidon, avohoidon ja muiden erikoisalojen tilatarpeisiin voidaan vastata muuttuvissa olosuhteissa.

Rakennuspaikan riittävä laajennusvara ja sijoittelun joustavuus tukevat palveluiden integraatiota, toiminnan jatkuvuutta sekä investointien kustannustehokasta toteutusta pitkällä aikavälillä. Näin voidaan varmistaa, että rakennettua kokonaisuutta voidaan kehittää ilman merkittäviä toimintahäiriöitä tai uusia väistötilaratkaisuja.

2.1.5. Väestöpohjan muutosten vaikutus palveluihin

Mielenterveys- ja psykiatristen palvelujen kysynnän arvioidaan kasvavan tai pysyvän korkeana samaan aikaan, kun käytettävissä olevat resurssit eivät lisäänny ja voivat jopa vähentyä. Tämä lisää priorisoinnin tarvetta ja edellyttää palvelujen kohdentamista entistä vaikuttavammin. Väestörakenteen muutos – lasten määrän väheneminen ja ikääntyneiden määrän kasvu – sekä monikulttuurisuuden lisääntyminen ja globaalien ilmiöiden heijastuminen paikallisesti tuovat palveluihin uusia tarpeita ja monimutkaisuutta. Samanaikaisesti väestö keskittyy kaupunkeihin maaseudun tyhjentyessä, ja ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät mielenterveyden häiriöiden lisääntymisenä. Näihin haasteisiin vastataan kehittämällä palvelurakennetta siten, että osastohoidon suhteellinen osuus vähenee ja avohoito, digi-, etä- ja liikkuvat palvelut vahvistuvat. Tämä muuttaa myös työn tekemisen tapoja ja tilatarpeita. Hoitokäytännöissä korostuvat lyhyemmät, näyttöön perustuvat ja kohdennetut hoidot, hoidon jatkuvuuden ja saatavuuden parantaminen sekä hoitokulttuurin uudistaminen, jotta kasvavaan ja monimuotoiseen palvelutarpeeseen voidaan vastata resurssitehokkaasti.

2.1.6. Yhteistoiminta-alueen tulevaisuus

Tilojen suunnittelussa tulee huomioida lähialueiden hyvinvointialueiden tarve yta yhteistyölle ja toisaalta hyvinvointialueiden mahdollisuus itse toteuttaa vaativaa tahdosta riippumatonta psykiatrista osastohoitoa ja pitää yllä psykiatrista päivystystä. Tällä hetkellä yta sopimuksen mukaisesti järjestämme tahdosta riippumattoman hoidon tarkkailuajan Kainuun hyvinvointialueelle sekä Lastenpsykiatrisen vaativan osastohoidon ja tahdosta riippumattoman hoidon Lapin hyvinvointialueelle. Psykiatrian erikoislääkäreiden määrä Pohjois-Suomessa tulee edelleen laskemaan eläköitymisen myötä. Tahdosta riippumattoman hoidon toteutus vaatii virkalääkärin ympärivuorokautisen päivystyksen sekä virkalääkärin tekemään tarkkailuajan lausunnon (M2) ja toisen eri virkalääkärin tekemään tarkkailuajan päätöksen (M3 päätös). On todennäköistä, että virkalääkäreiden väheneminen ja vähäinen erikoistuvien määrä johtaa siihen, että tahdosta riippumatonta hoitoa joudutaan jatkossa keskittämään nykyistä enemmän OYS Psykiatrialle. Lähialueiden hyvinvointialueista Kainuun hyvinvointialueella on tällä hetkellä 36 potilaspaikkaa. Heillä on ollut haasteita rekrytoida riittävästi psykiatrian erikoislääkäreitä, mutta tilanne on tällä hetkellä kuitenkin vakaa, eikä lähitulevaisuudessa ole tietoa tahdosta riippumattoman hoidon siirtymisestä Pohteen toteutettavaksi. Tilasuunnittelussa tulee huomioida tilojen muuntojousto siten, että tarvittaessa osastohoitopaikkoja voidaan lisätä vastaamaan ainakin osittain yta alueen kasvavaan tarpeeseen.

2.2. Tarveselvityksen toteutus

OYS Psykiatrian tilatarveselvityksen valmistelua on käynnistetty vuoden 2025 alusta alkaen. Alkuvaiheessa tarkasteltiin senhetkisen toiminnan tilatarpeita sekä sitä, millaisilla tilamuutoksilla psykiatrista hoitoa voitaisiin toteuttaa nykyistä toimintalähtöisemmin. Tarkastelussa nousi esille tarve kehittää tiloja siten, että ne tukisivat paremmin potilaiden hoitopolkuja, moniammatillista yhteistyötä, turvallisuutta, yksityisyyttä, esteettömyyttä sekä nykyaikaisia hoito- ja kuntoutusmalleja.

Selvitystyön edetessä kävi kuitenkin ilmeiseksi, että nykyiset vanhat tilat ja niiden tekniset rajoitteet eivät mahdollista sellaisia muutoksia, joilla toimintaa voitaisiin kehittää riittävästi hoidon tarpeista lähtien. Samalla aikuispsykiatrian avohoidon, lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä osastohoidon tilojen hajautuneisuus ja palveluiden pirstaleisuus tulivat aiempaa näkyvämmiksi. Tämä korosti tarvetta tarkastella tilaratkaisuja yksittäisten yksiköiden sijaan laajempana OYS Psykiatrian palvelualueen ja osaamiskeskusten kokonaisuutena.

Tilasuunnitteluun vaikutti myös vuoden 2025 aikana valmisteltu OYS Psykiatrian organisaatiouudistus, joka tuli voimaan vuoden 2026 alussa. Uudistuksen myötä palvelualueen toimintaa alettiin jäsentää osaamiskeskusten kautta, mikä vahvisti tarvetta tarkastella tiloja hoitokokonaisuuksien näkökulmasta. Tavoitteena ei ole ainoastaan korvata nykyisiä tiloja, vaan suunnitella tulevaisuuden psykiatrian palvelurakennetta tukevat tilat, jotka mahdollistavat sujuvat hoitopolut, palveluiden integraation ja muuntojoustavan toiminnan pitkälle tulevaisuuteen.

Vuoden 2025 ja 2026 aikana tilatarveselvityksen rinnalla etenivät erityisesti Peltolan PS1-rakennuksen sisäilmaoireiluun liittyvät selvitykset. Rakennukseen kohdistuneet tutkimukset osoittivat laajoja mikrobilöydöksiä, jotka edellyttivät nopeita ja väliaikaisia tilaratkaisuja toiminnan turvaamiseksi. Tämä osaltaan vauhditti ja aktivoi koko OYS Psykiatrian tulevaisuuden tilasuunnittelua sekä toi esiin tarpeen pitkäjänteiselle ja kokonaisvaltaiselle ratkaisulle.

Keväällä 2026 päätettiin perustaa tilatarveselvityksen työryhmä, jonka tehtävänä oli organisoida ja laatia OYS Psykiatrian tarveselvitys. Työryhmään kuuluivat palvelualuejohtaja, osaamiskeskusjohtajat, hoitotyön johtajat sekä koordinaatiotiimi. Koordinaatiotiimin tehtävänä oli koota, jäsentää ja laatia tarveselvityksen sisältö yhteistyössä osaamiskeskusten kanssa sekä hyödyntää vastuuyksiköistä koottuja tietoja nykytilasta, toiminnan volyymeista, henkilöstöstä, tilahaasteista ja tulevaisuuden tarpeista.

Tarveselvityksen tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva siitä, millaisia tiloja OYS Psykiatria tarvitsee tulevaisuudessa, jotta palvelualue pystyy vastaamaan väestön muuttuvaan palvelutarpeeseen, psykiatrisen hoidon kehittymiseen, turvallisuus- ja terveysturvallisuusvaatimuksiin sekä palveluiden integraation tarpeisiin. Selvityksessä painopiste on palvelualueen ja osaamiskeskusten tasolla, vaikka taustatieto on koottu vastuuyksikkökohtaisesti.

3. Riskien arviointi

3.1. Riski toiminnan äkilliselle keskeytymiselle

Erityisesti Peltolan PS1-rakennuksen sisäilmaongelmat ja todetut mikrobilöydökset muodostavat merkittävän riskin potilaiden ja henkilöstön terveydelle sekä toiminnan jatkuvuudelle. Lisäksi valvovan viranomaisen esille nostamat puutteet ja turvallisuusongelmat lisäävät vaarallisten tilanteiden todennäköisyyttä. Tilojen puutteet yksityisyydessä, esteettömyydessä, valvottavuudessa, poistumisturvallisuudessa ja turvallisissa ulkoilumahdollisuuksissa vaikeuttavat turvallisen hoidon toteutumista, ja ahtaat sekä toiminnallisesti joustamattomat tilat lisäävät väkivallan, vaaratilanteiden, rajoitustoimenpiteiden ja henkilöstön kuormittumisen riskiä, mikä kokonaisuutena kasvattaa toiminnan keskeytymisen todennäköisyyttä.

3.2. Mainehaitta

Nykytilojen puutteet potilasturvallisuudessa, hoidon laadussa ja toimintaympäristön asianmukaisuudessa altistavat organisaation merkittävälle mainehaitalle ja heikentävät luottamusta palveluihin. Tilat eivät täytä keskeisiä potilasoikeuksiin liittyviä vaatimuksia, kuten yksityisyyden suojaa – esimerkiksi eristystiloista puuttuvat wc-tilat johtavat tilanteisiin, joissa henkilökunta joutuu saattamaan potilaita osaston käytävillä wc-tiloihin. Myös esteettömyys toteutuu puutteellisesti nykyisissä tiloissa.

Nämä puutteet luovat riskin sekä potilaiden epäasianmukaisesta kohtelusta syntyvälle julkiselle kritiikille, että valvovien viranomaisten huomioille, mikä voi edelleen heikentää organisaation uskottavuutta, vetovoimaa ja henkilöstön sitoutumista.

3.3. Henkilöstön saatavuus ja pidettävyys

Turvallisuudeltaan puutteelliset tilat heikentävät henkilöstön työhyvinvointia, lisäävät vaihtuvuutta ja vaikeuttavat osaavan henkilöstön saatavuutta ja sitouttamista. Peltolan rakennusten sisäilmaongelmat ja todetut mikrobikasvustot muodostavat merkittävän riskin henkilöstön terveydelle ja työssä jaksamiselle, mikä heikentää työympäristön turvallisuuden kokemusta ja siten organisaation vetovoimaa.

Tilojen ahtaus, tekninen vanhentuneisuus ja toiminnallinen joustamattomuus lisäävät henkilöstön fyysistä ja psyykkistä kuormitusta, mikä heikentää työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Erityisesti vaativahoitoisten potilaiden hoidossa puutteet tilojen turvallisuudessa, valvottavuudessa ja soveltuvuudessa vaikeuttavat henkilökunnan työn tekemistä turvallisesti, mikä lisää turvattomuuden kokemusta ja altistaa henkilöstöä kuormittaville ja riskialttiille tilanteille. Kokonaisuutena nämä tekijät heikentävät työnantajakuvaa, vaikeuttavat henkilöstön rekrytointia ja sitouttamista sekä lisäävät henkilöstön vaihtuvuuden riskiä.

3.4. Riskit potilaan hoidossa

Nykyiset tilaratkaisut vaarantavat potilaiden yhdenvertaisen hoidon ja hoidon jatkuvuuden sekä ovat riski toiminnan keskeytymiselle. Peltolan PS1-rakennuksen sisäilmaongelmat ja todetut mikrobikasvustot heikentävät hoitoympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, mikä voi rajoittaa tilojen käyttöä ja siten keskeyttää tai siirtää toimintaa.

Tilojen hajanaisuus ja etäisyys somaattisesta sairaalasta aiheuttavat viiveitä tutkimuksiin ja hoitoon, mikä aiheuttaa potilasturvallisuusriskin ja katkoksia hoitoketjuun.

Tilojen puutteet yksityisyydessä, esteettömyydessä, valvottavuudessa ja potilaiden tarkoituksenmukaisessa sijoittelussa johtavat siihen, että hoito ei kaikilta osin toteudu potilaiden oikeuksien ja tarpeiden mukaisesti. Tämä voi asettaa potilaat eriarvoiseen asemaan ja heikentää mahdollisuuksia toteuttaa turvallista, yksilöllistä ja kuntoutumista tukevaa hoitoa.

3.5 Riskien hallinta

Tunnistettujen riskien hallinta edellyttää sekä välittömiä että pitkän aikavälin toimenpiteitä. Peltolan PS1-rakennuksen sisäilmaongelmiin ja mikrobikasvustoihin liittyen keskeistä on terveysturvallisuuden varmistaminen suunnittelemalla ja remontoimalla väistötilat toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Samanaikaisesti tulee laatia suunnitelmaa pysyvien tilaratkaisujen toteuttamiseksi.

Turvallisuus- ja toiminnallisiin puutteisiin vastataan kehittämällä mahdollisuuksien mukaan tilojen käyttöä tukevia toimintamalleja, vahvistamalla riskien ennakointia sekä varmistamalla henkilöstön riittävä osaaminen, perehdytys ja toimintavalmius vaativissa tilanteissa. Vaaratilanteiden ehkäisyä tuetaan myös selkeillä turvallisuusohjeilla, harjoittelulla ja riittävillä turvajärjestelyillä, kuten hälytysjärjestelmillä ja kulunvalvonnalla.

Henkilöstöriskejä hallitaan panostamalla työhyvinvointiin, riittävään resursointiin ja johtamiseen sekä vahvistamalla yksiköiden välistä yhteistyötä ja osaamisen jakamista. Rekrytoinnin ja sitouttamisen näkökulmasta keskeistä on työolosuhteiden parantaminen sekä työn sujuvuuden tukeminen.
Potilaan hoidon näkökulmasta riskienhallinta edellyttää hoitoprosessien sujuvoittamista, yhteistyön tiivistämistä somaattisten palveluiden kanssa sekä hoidon jatkuvuuden varmistamista kaikissa tilanteissa. Lisäksi potilasturvallisuutta, hoidon laatua ja potilaiden yhdenvertaista kohtelua on seurattava systemaattisesti ja havaittuihin puutteisiin on puututtava viiveettä.

Pitkällä aikavälillä keskeinen riskienhallinnan toimenpide on uusien, terveiden, turvallisten ja muuntojoustavien tilojen toteuttaminen, mikä mahdollistaa riskien hallinnan rakenteellisesti ja kestävällä tavalla. Kokonaisvaltainen, systemaattinen ja johdonmukainen riskienhallinta tukee toiminnan jatkuvuutta, potilasturvallisuutta, henkilöstön työhyvinvointia sekä organisaation luotettavuutta.

4. Osaamiskeskuskohtainen tarkastelu

Tulevaisuuden OYS Psykiatrian tavoitteena on muodostaa yhtenäinen, turvallinen ja muuntojoustava psykiatrian palvelukokonaisuus. Psykiatrinen hoito rakentuu yhä vahvemmin moniammatilliseen yhteistyöhön, liikkuviin ja digitaalisiin palveluihin sekä vaikuttaviin näyttöön perustuviin hoitomuotoihin, mutta samalla säilyttäen riittävän kapasiteetin kaikkein vaikeimmin oireilevien potilaiden vaativaan ympärivuorokautiseen hoitoon.

Visiona ovat psykiatriset palvelut, joissa potilaan hoitopolku on mahdollisimman sujuva ilman tarpeettomia siirtymiä tai katkoksia hoidossa. OYS Psykiatrian sijoittuminen tiiviiksi osaksi muuta sairaalakokonaisuutta mahdollistaa psykiatrisen potilaan päivystysketjun nykyistä sujuvamman toteutumisen, nopean somaattisen arvioinnin, turvallisen akuuttihoidon sekä tiiviin yhteistyön muiden lääketieteen erikoisalojen kanssa. Samalla vahvistetaan avohoidon, osastohoidon ja sosiaalipalveluiden integraatiota siten, että potilas saa oikea-aikaisen hoidon oikeassa paikassa.

Vision keskiössä on myös muuntojoustavuus. Tilojen tulee mahdollistaa hoitomenetelmien, teknologian ja palvelurakenteen kehittyminen vuosikymmenten aikana ilman merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Neuromodulaatiohoitojen, digitaalisten palveluiden, hybridityön, etävastaanottojen ja liikkuvien

palveluiden lisääntyminen tulee huomioida osana kokonaisuutta. Samalla tavoitteena on rakentaa toimintamalli, joka tukee henkilöstön työhyvinvointia, osaamisen jakamista, tutkimus- ja opetustoimintaa sekä koko hyvinvointialueen psykiatristen palveluiden laatua ja vaikuttavuutta.

4.1. Psykiatrisen osastohoidon osaamiskeskus

Psykiatrisen osastohoidon osaamiskeskus vastaa Pohteen alueella vaativasta psykiatrisesta erikoissairaanhoidosta tilanteissa, joissa potilas tarvitsee päivystyksellistä arviota, akuuttia ympärivuorokautista hoitoa, psykoosihoitoa, pitkäkestoisempaa psykiatrista kuntoutusta tai turvallisuuspainotteista osastohoitoa. Erityisesti Peltolan kampuksella hoidetaan psykiatrian päivystyksen potilaita, akuutissa kriisissä olevia aikuisia, ensipsykoosi- ja muita vaikeasti oireilevia psykoosipotilaita, pitkäkestoista kuntoutusta tarvitsevia potilaita sekä nuorisopsykiatrisen osastohoidon potilaita. Toiminnan volyymi on merkittävä: psykiatrian päivystyksessä on vuosittain yli 3 700 käyntiä, ja osastoilla toteutuu vuosittain suuri määrä sekä lyhyitä akuuttihoidon jaksoja että pitkäkestoisempaa kuntouttavaa hoitoa. Potilaiden lisäksi toimintaan liittyy huomattava määrä läheisiä, huoltajia ja verkostotoimijoita, mikä lisää perhe- ja verkostotyöhön soveltuvien tilojen tarvetta erityisesti nuorisopsykiatriassa ja vaativassa kuntoutuksessa.

Osaamiskeskuksen toiminta edellyttää laajaa moniammatillista henkilöstöä, johon kuuluu hoitotyön ammattilaisia, lääkäreitä, psykologeja, terapeuttisia erityistyöntekijöitä, sosiaalialan asiantuntijoita, sihteeripalveluita sekä muita tukipalveluita. Osastohoidon osaamiskeskuksen tilasuunnittelussa keskeinen lähtökohta on läheisyysperiaate. Tämä tarkoittaa toiminnallista läheisyyttä psykiatriseen päivystykseen, somaattiseen päivystykseen, laboratorio- ja kuvantamispalveluihin sekä muihin psykiatrian yksiköihin. Vaativan psykiatrisen osastohoidon turvallinen, sujuva ja kustannusvaikuttava toteuttaminen edellyttää toimintojen sijoittumista toistensa läheisyyteen, jotta potilassiirrot vähenevät, somaattiset tutkimukset ja konsultaatiot toteutuvat viiveettä ja henkilöstöresurssit voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti.

Tulevaisuuden psykiatrisessa hoidossa korostuvat potilaiden itsemääräämisoikeus, osallisuus ja hoidollisesti mahdollisimman vähän rajoittavat toimintamallit. Tilasuunnittelulla voidaan vähentää vallankäytön ja rajoitustoimenpiteiden tarvetta luomalla turvallinen, rauhallinen ja kuntouttava hoitoympäristö. Yhden hengen potilashuoneet, riittävä yksityisyys, turvalliset ulkoilualueet, rauhoittumis- ja aistitilat sekä selkeät ja valvottavat tilaratkaisut tukevat potilaiden turvallisuuden tunnetta ja vähentävät kuormittavia tilanteita. Samalla tilojen tulee mahdollistaa turvallinen hoito myös kaikkein vaativimmissa tilanteissa potilas- ja henkilökunnan turvallisuus sekä lainsäädännön velvoitteet huomioiden.

Nykyisin osa psykiatrisesta osastohoidosta toimii rakennuksissa, jotka ovat teknisen elinkaarensa loppuvaiheessa eivätkä enää kaikilta osin vastaa nykyaikaisen psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarpeita. Sisäilmaoireilu sekä todetut kosteus- ja homevauriot korostavat pitkäjänteisen tilaratkaisun kiireellisyyttä. Nykyiset rakenteet eivät mahdollista riittävästi potilaiden turvallista ulkoilua, yhden hengen huoneisiin perustuvaa yksityisyydensuojaa, esteettömyyttä tai liikuntarajoitteisten potilaiden yhdenvertaista hoitoa. Lisäksi psykiatrian sijoittuminen erilleen somaattisista palveluista lisää potilassiirtoja, tutkimusten järjestämiseen liittyvää kuormitusta sekä henkilöstö- ja kuljetuskustannuksia.

Tulevaisuuden tavoitteena on suunnitella yhtenäinen, turvallinen ja toiminnallisesti integroitu psykiatrinen sairaalakokonaisuus, jonka tilat ovat muuntojoustavia, pitkäikäisiä ja tukevat hoitomenetelmien sekä palvelurakenteen kehittämistä vuosikymmenten ajan. Kokonaisuuden tulee vahvistaa psykiatrian, somaattisten erikoisalojen, avohoidon ja sosiaalipalveluiden välistä integraatiota, jotta potilaan arviointi, hoito ja jatkohoito toteutuvat mahdollisimman sujuvasti. Hyvin suunnitellut tilat tukevat potilaiden kuntoutumista, henkilökunnan turvallisuutta ja työhyvinvointia, toiminnan tuottavuutta sekä koko hyvinvointialueen psykiatrisen hoidon jatkuvuutta ja laatua.

Toiminnan nykytila ja haasteet

- Osastohoidon toiminta on hajautunut useisiin rakennuksiin ja osin eri toimipisteisiin.
- Osa tiloista on teknisen käyttöikänsä päässä ja niissä esiintyy sisäilmaan liittyviä haasteita.
- Tilat eivät kaikilta osin vastaa nykyisiä potilasturvallisuus-, esteettömyys- ja yksityisyydensuojavaatimuksia.
- Yhden hengen potilashuoneita sekä potilashuonekohtaisia saniteettitiloja on riittämättömästi.
- Tilat eivät tue riittävästi hoidollisesti mahdollisimman vähän rajoittavia toimintamalleja, potilaiden ulkoilua tai kuntoutumista.
- Psykiatrian sijoittuminen erilleen kantasairaalasta aiheuttaa viiveitä somaattisiin tutkimuksiin, konsultaatioihin ja hoitoon.
- Hajautunut rakenne vaikeuttaa henkilöstön, erityisosaamisen ja tukipalveluiden joustavaa hyödyntämistä.
- Nykyiset tilat eivät mahdollista riittävää muuntojoustavuutta muuttuvien hoitomenetelmien ja palvelurakenteen tarpeisiin.
- Väestön ikääntyminen, oikeuspsykiatristen potilaiden määrän kasvu ja vaativan osastohoidon lisääntyvät tarpeet asettavat uusia vaatimuksia tiloille.

Perustelut uusille tiloille

- Muodostetaan yhtenäinen psykiatrisen osastohoidon kokonaisuus, joka tukee hoidon jatkuvuutta ja osaamiskeskusmallia.
- Parannetaan yhteistyötä kantasairaalan, yhteispäivystyksen, muiden erikoisalojen, avohoidon ja sosiaalipalveluiden kanssa.
- Vähennetään potilassiirtoja, tutkimusviiveitä sekä kuljetus- ja henkilöstökustannuksia.
- Mahdollistetaan yhden hengen huoneet, omat saniteettitilat, esteettömät ratkaisut ja turvalliset ulkoilualueet.
- Tuetaan potilaiden itsemääräämisoikeutta ja hoidollisesti mahdollisimman vähän rajoittavia toimintamalleja.
- Parannetaan potilas- ja työturvallisuutta sekä vaativan psykiatrisen hoidon edellytyksiä.
- Mahdollistetaan henkilöstön, erityisosaamisen ja tukipalveluiden joustava käyttö osaamiskeskuksen sisällä.
- Tuetaan tutkimus-, opetus- ja kehittämistoimintaa sekä uusien hoitomenetelmien käyttöönottoa.
- Varaudutaan väestörakenteen muutoksiin, neuromodulaatiohoitojen lisääntymiseen, oikeuspsykiatrian kasvuun ja mahdollisiin alueellisiin keskittämisratkaisuihin.
- Rakennetaan pitkäikäiset ja muuntojoustavat tilat, jotka tukevat psykiatrisen erikoissairaanhoidon kehittämistä vuosikymmenten ajan.

4.1.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset

Päivystys- ja ensipsykoosiyksikkö, nykyinen toiminta

Päivystys- ja ensipsykoosiyksikkö muodostaa psykiatrian erikoissairaanhoidon ympärivuorokautisen akuuttihoidon ja osastohoidon kokonaisuuden. Yksikköön kuuluvat psykiatrinen päivystys, psykiatrian päivystysosasto sekä ensipsykoosiosasto.

- Henkilöstö: 55 henkilöä + erityistyöntekijät
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 2 apulaisosastonhoitajaa
  - hoitohenkilöstö: 42
  - Lääkärit: 1 apulaisylilääkäri / 2 erikoislääkäriä / 1 päivystävälääkäri / 3 erikoistuvaa lääkäriä / vaihteleva määrä lääketieteen opiskelijoita
  - Muut: sosiaalityöntekijän palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä

- Psykiatrian päivystys toimii koko Pohteen psykiatrian erikoissairaanhoidon päivystyksenä nuorille ja aikuisille (13 ikävuodesta alkaen)
  - Päivystyskäynnit: 3471 (2023), 3414 (2024) & 3721 (2025)
  - Sijaitsee Oulun Peltolassa osoitteessa Peltolantie 13 PS2 1krs.

- Psykiatrinen päivystysosasto on suljettu aikuispsykiatrinen osasto, jossa hoidetaan akuutissa psyykkisessä kriisissä olevia potilaita.
  - Potilaspaikat: 12
  - Hoitojaksot: 790 (2023), 767 (2024) & 821 (2025)
  - Hoidon kesto: Md 3 vrk., pysynyt samana 2023–2025
  - Tahdosta riippumaton hoito (%): 20,7 % (2023), 21,4 % (2024) & 21,2 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 129 (2023), 106 (2024) & 86 (2025)
    - Turvahuone-er. 61 (2023), 58 (2024) & 52 (2025)
  - Sijaitsee Oulun Peltolassa osoitteessa Peltolantie 13 PS2 1krs.

- Ensipsykoosiosasto on suljettu aikuispsykiatrinen osasto, jossa hoidetaan erityisesti ensimmäistä kertaa psykoosiin sairastuneita aikuispotilaita sekä muita psykoosioireista kärsiviä potilaita.
  - Potilaspaikat: 15
  - Hoitojaksot: 191 (2023), 165 (2024) & 176 (2025)
  - Hoidon kesto: ka 26 / med 21 (2023), ka 28 / med 24 (2024) & ka 28 / med 22 (2025)
  - Tahdosta riippumaton hoito (%): 95 % (2023), 95 % (2024) & 95 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 83 (2023), 8 (2024) & 30 (2025)
    - Turvahuone-er. 26 (2023), 8 (2024) & 14 (2025)
  - Sijaitsee Oulun Peltolassa osoitteessa Peltolantie 13 PS2 3krs.

- Tilat: Päivystys 200m2, Päivystysosasto 500m2 & Ensipsykoosiosasto 500m2. Yhteensä 1200m2

Psykoosiosastot, nykyinen toiminta

Psykoosiosastot muodostavat psykiatrian erikoissairaanhoidon ympärivuorokautisen psykoosihoidon kokonaisuuden. Vastuuyksikköön kuuluvat Psykoosiosasto 1 ja Psykoosiosasto 2. Yksikössä on yhteensä 24 potilaspaikkaa. Psykoosiosasto 2:n toiminnan kannalta keskeistä on sijainti psykiatrisen päivystyksen välittömässä läheisyydessä.

- Henkilöstö: 49 + erityistyöntekijät
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 2 apulaisosastonhoitajaa
  - hoitohenkilöstö: 43
  - Lääkärit: 1 apulaislylilääkäri / 2 erikoistuvaa lääkäriä / vaihteleva määrä lääketieteen opiskelijoita
  - 1 yhteinen toimintaterapeutti
  - sosiaalityöntekijän palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä

- Psykoosiosasto 1 on suljettu aikuispsykiatrian psykoosihoito-osastona, joka on profiloitunut pitkäaikaisen psykoosisairauden relapsien hoitoon ja kuntoutukseen.
  - Potilaspaikat: 12
  - Hoitojaksot: 135 (2023), 118 (2024) & 118 (2025)
  - Hoidon kesto: Md 24 vrk (2023), 28 vrk (2024) & 24,5 vrk (2025)
  - Tahdosta riippumaton hoito (%): 60,0 % (2023), 60,6 % (2024) & 51,69 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 48 (2023), 12 (2024) & 20 (2025)
    - Turvahuone-er. 22 (2023), 34 (2024) & 37 (2025)
  - Sijaitsee Oulun Peltolassa osoitteessa Peltolantie 13 PS2 2krs.

- Psykoosiosasto 2 on suljettu aikuispsykiatrian arviointi- ja akuuttihoito-osasto pitkäaikaisen psykoosisairauden relapsipotilaille. Osasto vastaanottaa päivystyspotilaita ympärivuorokautisesti.
  - Potilaspaikat: 12
  - Hoitojaksot: 790 (2023), 767 (2024) & 821 (2025)
  - Hoidon kesto: Md 3 vrk., pysynyt samana 2023–2025
  - Tahdosta riippumaton hoito (%): 20,68 % (2023), 21,40 % (2024) & 21,19 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 129 (2023), 106 (2024) & 86 (2025)
    - Turvahuone-er. 61 (2023), 58 (2024) & 52 (2025)
  - Sijaitsee Oulun Peltolassa osoitteessa Peltolantie 13 PS2 2krs.

- Tilat: Psykoosiosasto 1 n. 500m2 & psykoosiosasto 2 n. 500m2

Psykoosikuntoutusosastot, nykyinen toiminta

Psykoosikuntoutuksen vastuuyksikkö muodostuu kahdesta suljetusta psykiatrian osastosta: Psykoosiosasto 3:sta ja Psykoosiosasto 4:stä. Yksiköissä toteutetaan psykoottistasoisesti sairastuneiden sekä

pitkäaikaista kuntoutusta tarvitsevien psykoosi- ja oikeuspsykiatristen potilaiden tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta. Yksikössä hoidetaan myös oikeuspsykiatrisia ja valtionsairaaloista jatkohoitoon siirtyneitä potilaita. Yksikössä on yhteensä 26 potilaspaikkaa ja osastot toimivat ympärivuorokautisesti.

- Henkilöstö: 56
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 2 apulaisosastonhoitajaa
  - hoitohenkilöstö: 47
  - lääkärit: 2 erikoislääkäriä / 2 erikoistuvaa lääkäriä
  - 1 toimintaterapeutti
  - 1 fysioterapeutti
  - sosiaalityön palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä
  - psykologipalvelut psykiatrian poliklinikalta

- Psykoosiosasto 3 toimii suljettuna psykiatrian kuntoutus- ja hoito-osastona vaikeasti oireileville psykoosipotilaille sekä oikeuspsykiatrisille ja kriminaalitaustaisille potilaille. Osastolla painottuu turvallisuuspainotteinen hoito, pitkäkestoinen kuntoutus ja vaikeahoitoisten potilaiden hoito.
  - Potilaspaikat: 12
  - Hoitojaksot: 53 (2023), 50 (2024) & 48 (2025)
  - Hoidon kesto: Md 50 vrk (2023), 49,5 vrk (2024) & 46 vrk (2025)
  - Avohoitopotilaiden käynnit: 552 (2023), 574 (2024) & 474 (2025)
  - Tahdosta riippumattomassa hoidossa olleet: 68 % (2023), 90 % (2024) & 98 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 105 (2023), 53 (2024) & 52 (2025)
    - Turvahuone-er. 35 (2023), 31 (2024) & 44 (2025)

- Psykoosiosasto 4 toimii suljettuna psykiatrian kuntoutusosastona, jossa painottuvat negatiivioireisten potilaiden psykiatrinen hoito, lääkehoidon arviointi, toimintakyvyn tukeminen ja jatkohoitoon siirtyminen. Osasto toimii sulkusuunnitelman mukaisesti.
  - Potilaspaikat: 14
  - Hoitojaksot: 60 (2023), 62 (2024) & 90 (2025)
  - Hoidon kesto: Md 42 vrk (2023), 42 vrk (2024) & 48,5 vrk (2025)
  - Avohoitopotilaiden käynnit: 32 (2023), 31 (2024) & 39 (2025)
  - Tahdosta riippumattomassa hoidossa olleet: 36 % (2023), 40 % (2024) & 42 % (2025)
  - Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-er. 0 (2023–2025)
    - Turvahuone-er. 0 (2023–2025)
- Tilat: Psykoosiosasto 3 n. 500m2 & psykoosiosasto 4 n. 500m2

Mielialahäiriöiden ja vanhuspsykiatrian yksikkö, nykyinen toiminta

Vastuuyksikkö muodostuu Mielialahäiriöosastosta, Vanhuspsykiatrian osastosta sekä Neuromodulaatiopoliklinikasta. Yksikön toiminta painottuu mielialahäiriöiden, vaikeiden masennus- ja ahdistuneisuushäiriöiden, psykoottistasoisten mielialahäiriöiden, syömishäiriöiden, vanhuspsykiatristen sairauksien sekä hoitoresistenttien psykiatristen sairauksien tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen. Neuromodulaatiohoidoilla hoidetaan erityisesti hoitoresistenttiä masennusta, maniaa, psykoosia, pakko-oireista häiriötä ja ahdistuneisuutta.

- Henkilöstö: 55 + anestesiatiimi ostopalveluina
    - 1 vastuuyksikköpäällikkö
    - 2 apulaisosastonhoitajaa
    - hoitohenkilöstö: 46
    - lääkärit: 2 erikoislääkäriä / 3 osa-aikaista erikoislääkäriä neuromodulaatiopoliklinikalla (150%) / erikoistuvia lääkäreitä
    - 1 toimintaterapeutti

- Mielialahäiriöosasto toimii suljettuna ympärivuorokautisena psykiatrisena osastona yli 18-vuotiaille mielialahäiriöpotilaille. Potilailla voi olla vakava masennus, psykoottistasoinen masennus, vaikeita pakko-oireita tai kriittisiä syömishäiriöitä. Hoidon tavoitteena on akuuttivaiheen vakauttaminen ja jatkohoitoon siirtymisen mahdollistaminen.
    - Potilaspaikat: 16 vuodepaikkaa + 1 yön yli -paikka ECT-hoitopotilaille
    - Hoitojaksot / potilasmäärät: 195–285 potilasta vuosittain
    - Hoidon kesto: ka 18,3–23,6 vrk
    - Tahdosta riippumattomassa hoidossa: 6–13 % potilaista
    - Avohoitokäynnit: noin 9400–9700 käyntiä vuosittain
    - Osasto toimii ympärivuorokautisesti ilman sulkuja, mutta yhdistetysti vanhuspsykiatrian osaston kanssa kesä- ja joulusulkujen aikana.

- Vanhuspsykiatrian osasto toimii suljettuna ympärivuorokautisena yli 65-vuotiaiden psykiatristen potilaiden tutkimus-, hoito- ja kuntoutusyksikkönä. Potilailla esiintyy muun muassa depressioita, psykooseja sekä erotusdiagnostisia tilanteita, joissa arvioidaan muistisairauksien ja psykiatristen sairauksien eroa.
    - Potilaspaikat: 12 vuodepaikkaa + 3 päiväpotilaspaikkaa / päivä
    - Hoitojaksot: 106–118 vuosittain
    - Hoidon kesto: mediaani 23,9–32,8 vrk
    - Tahdosta riippumattomassa hoidossa: noin 10–24 %
    - Päiväpotilaskäynnit: 224–342 vuosittain
    - Avohoitokäynnit: noin 940–1110 vuosittain
    - Keskimäärin 2–3 potilasta 12 potilaasta on M3-päätöksellä.
    - Vanhuspsykiatrian aiempi polikliininen toiminta siirtyy keskitettyihin palveluihin vuonna 2026 eikä muodosta enää erillistä vastuuyksikön toimintoa.

- Neuromodulaatiopoliklinikka toteuttaa erikoistuneita neuromodulaatiohoitoja hoitoresistenttien psykiatristen sairauksien hoidossa. Käytössä ovat sähköhoito (ECT), navigoitu sarjamagneettistimulaatiohoito (rTMS), iv-ketamiinihoito sekä transkraniaalinen tasavirtastimulaatiohoito (tDCS).

- Toiminta-aika: arkisin klo 8.00–15.30
- ECT-hoidot: noin 224 potilasta vuodessa, noin 3000 hoitoa vuodessa, 11–15 potilasta päivittäin
- rTMS-hoidot: noin 133 potilasta vuodessa, noin 3600 hoitoa vuodessa, 16–24 potilasta päivässä
- IV-ketamiinihoidot: noin 223 hoitoa vuodessa, arviolta 40–50 potilasta vuodessa
- Arviokäynnit: noin 150–200 vuosittain
- Yksikössä on aktiivista tutkimustoimintaa ja useita tutkimusprojekteja.

- Nykytilat: Mielialahäiriöosasto n. 500m2, vanhuspsykiatrian osasto n. 780m2 & neuromodulaatiopoliklinikka n. 375m2

Psykiatrian sihteerit, nykyinen toiminta

Psykiatrian sihteerit -vastuuyksikkö tarjoaa sihteeripalvelua osastohoidon osaamiskeskukseen.

- Henkilöstö: 61
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 60 sihteeriä

4.2. Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskus

Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskus tarjoaa Pohteen alueella lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluita sekä psykiatrista erikoissairaanhoitoa. Osaamiskeskus vastaa lasten ja nuorten psykiatrian arviointi-, tutkimus-, hoito- ja kuntoutuspalveluista sekä vaativasta ympärivuorokautisesta osastohoidosta. Tällä hetkellä osaamiskeskus tarjoaa myös YTA-sopimuksen mukaisesti lastenpsykiatrisen vaativan osastohoidon ja tahdosta riippumattoman hoidon Lapin hyvinvointialueelle.

Toiminta sisältää avohoitoa, päivystyksellistä arviointia, osastohoitoa sekä alueellisesti keskitettyjä erityistason palveluita tiiviissä yhteistyössä sosiaalipalveluiden, opetustoimen, perusterveydenhuollon ja muiden erikoissairaanhoidon toimijoiden kanssa. Toiminnan keskiössä ovat varhainen tuki, perhekeskeisyys, moniammatillinen työskentely sekä lasten ja nuorten arkiympäristöihin integroituvat hoitomallit.

Tulevaisuuden lasten- ja nuorisopsykiatrisessa hoidossa korostuvat avohoitopainotteiset, liikkuvat ja perhettä osallistavat toimintamallit, mutta samalla säilyy tarve vaativalle osastohoidolle, kriisihoidolle ja keskitetylle erityisosaamiselle. Erityisesti vaikeaoireisten ja monimuotoisesti oireilevien lasten ja nuorten hoidossa korostuu psykiatrian, lastensuojelun ja muiden verkostojen tiivis yhteistyö. Tulevaisuudessa tilaratkaisujen tulee mahdollistaa myös hybridiyksikkömallit, joissa yhdistyvät psykiatrinen osastohoito, kuntouttava työote ja lastensuojelun tuki saman kokonaisuuden sisällä. Tavoitteena on vähentää palveluiden pirstaleisuutta, vahvistaa hoidon jatkuvuutta sekä vastata kaikkein vaativimpien lasten ja nuorten tarpeisiin nykyistä vaikuttavammin.

Lastenpsykiatrian tilajärjestelyjä on valmisteltu jo aiemmin osana sairaalakoulun kanssa toteutettua suunnittelukokonaisuutta. Aikaisemmin valmisteltua kokonaisuutta on tarkoituksenmukaista

tarkastella jatkossa osana laajempaa lasten- ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskuksen kokonaisuutta siten, että myös muut keskitetyt erikoissairaanhoidon yksiköt muodostavat toiminnallisesti yhtenäisen ja yhteistyötä tukevan kokonaisuuden.

Nykyiset lasten- ja nuorisopsykiatrian tilat sijaitsevat osin käyttöikänsä päässä olevissa rakennuksissa sekä hajautetuissa vuokratiloissa, joissa esiintyy sisäilmaongelmia, tilanahtautta ja toiminnallisia puutteita. Tilat eivät kaikilta osin mahdollista nykyaikaisia perhekeskeisiä hoitomalleja, yhteisöllistä työskentelyä tai riittävää muuntojoustavuutta tulevaisuuden tarpeisiin. Uusien tilojen suunnittelussa korostuvat terveellisyys, turvallisuus, esteettömyys, perheiden osallistumisen mahdollistaminen sekä hoidollisesti rauhallinen ja lapsen kehitystä tukeva ympäristö. Lisäksi tavoitteena on rakentaa kokonaisuus, joka tukee palveluiden pitkäjänteistä kehittämistä, henkilöstön joustavaa yhteistyötä sekä lasten ja nuorten sujuvia hoitopolkuja eri palveluiden välillä.

Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskuksen tilasuunnittelussa tulee erottaa jo käynnissä oleva lastenpsykiatrian ja sairaalakoulun tilahanke omaksi kokonaisuudekseen, mutta samalla varmistaa, että se liittyy saumattomasti tulevaan lasten- ja nuorisopsykiatrian avohoidon, osastohoidon ja erityispalveluiden kokonaisuuteen. Tavoitteena on palvelurakenne, jossa lapsen, nuoren ja perheen hoitopolku on sujuva, palvelut ovat saavutettavia ja tilat tukevat sekä arjen verkostotyötä että vaativaa psykiatrista hoitoa.

Toiminnan nykytila ja haasteet

- Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskus tarjoaa perustason mielenterveyspalveluita, psykiatrista erikoissairaanhoitoa, avohoitoa, tehostettua avohoitoa, päivämuotoista hoitoa sekä ympärivuorokautista osastohoitoa.
- Toiminta on hajautunut useisiin rakennuksiin, vuokratiloihin ja alueellisiin toimipisteisiin, mikä vaikeuttaa yhtenäisiä hoitopolkuja, henkilöstön joustavaa käyttöä ja moniammatillista yhteistyötä.
- Osa tiloista on käyttöikänsä päässä, väistötiloissa tai vuokratiloissa. Useissa yksiköissä esiintyy sisäilmaan, tilanahtauteen, äänieristykseen, poistumisreitteihin ja turvallisuuteen liittyviä haasteita.
- Lasten ja nuorten hoito edellyttää usein perheen, verkostojen, koulun, lastensuojelun ja muiden palveluiden yhteistyötä, mutta nykyiset tilat eivät kaikilta osin tue tätä riittävästi.
- Avohoidon, tehostetun avohoidon, päivämuotoisen hoidon ja osastohoidon välinen yhteistyö ei nykyisessä tilarakenteessa toteudu riittävän saumattomasti.
- Nuorisopsykiatrian osastojen, poliklinikan, tehostetun avohoidon ja syömishäiriöyksikön sijainti erillään toisistaan vaikeuttaa potilaiden siirtymiä ja yhteistä resurssien käyttöä.
- Vaativissa tilanteissa nopea avunanto, yhteiset hälytysringit ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen eivät toteudu kaikissa yksiköissä tilojen ja sijainnin vuoksi optimaalisesti.
- Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian yksiköllä on erityisiä tietosuoja-, turvallisuus- ja viranomaisyhteistyöhön liittyviä tilavaatimuksia.
- Psykologipalvelut toimivat hajautetusti useissa tiimeissä ja toimipisteissä, mikä vaikeuttaa tutkimustilojen, testimateriaalien ja osaamisen tehokasta hyödyntämistä.
- Alueellisissa perustason palveluissa haasteena on lähipalvelujen saavutettavuuden ja tarkoituksenmukaisen keskittämisen yhteensovittaminen.
- Useissa yksiköissä on liian vähän ryhmätoimintaan, toiminnalliseen kuntoutukseen, perhetyöhön, tutkimuksiin ja verkostoneuvotteluihin soveltuvia tiloja.

Käynnissä olevan lastenpsykiatrian ja sairaalakoulun hankkeen huomiointi

- Lastenpsykiatrian osaston 2, pikkulapsipsykiatrian, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian sekä sairaalakoulun tilaratkaisuja on valmisteltu erillisenä rakennus- ja tilajärjestelyhankkeena.
- Lastenpsykiatrian ja sairaalakoulun tilaratkaisuista on laadittu hankeselvitys, ja hanke on jo käynnissä. Tarveselvityksessä tämä tulee huomioida lähtökohtana ja kytkeä toiminnallisesti osaksi laajempaa lasten- ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskusta.
- Käynnissä oleva hanke muodostaa tärkeän osan lastenpsykiatrian tulevaa tilakokonaisuutta, mutta ei yksin ratkaise koko osaamiskeskuksen pitkän aikavälin tilatarpeita.
- Muiden lasten- ja nuorisopsykiatrian avohoidon, osastohoidon ja erityispalveluiden tilaratkaisujen tulee tukea jo suunniteltua lastenpsykiatrian ja sairaalakoulun kokonaisuutta.
- Kokonaisuuden suunnittelussa tulee välttää toisistaan irrallisia ratkaisuja, jotka vaikeuttaisivat yhteiskäyttöä, henkilöstön yhteistyötä tai potilaiden sujuvia hoitopolkuja.

Perustelut uusille tiloille

- Muodostetaan lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian osaamiskeskuksesta toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus, jossa avohoito, tehostettu avohoito, päivämuotoinen hoito, osastohoito ja erityispalvelut tukevat toisiaan.
- Varmistetaan, että käynnissä oleva lastenpsykiatrian ja sairaalakoulun rakennushanke kytkeytyy luontevasti laajempaan lasten- ja nuorisopsykiatrian palvelukokonaisuuteen.
- Parannetaan lasten ja nuorten hoitopolkujen sujuvuutta perustason palveluista erikoissairaanhoitoon, avohoidosta osastohoitoon ja osastohoidosta takaisin avohoitoon.
- Vahvistetaan psykiatrian, lastensuojelun, perusterveydenhuollon, opetustoimen, somaattisten erikoisalojen ja muiden verkostojen yhteistyötä.
- Luodaan edellytykset hybridiyksikkömallille, jossa yhdistyvät psykiatrinen osastohoito, kuntouttava työote ja lastensuojelun tuki kaikkein vaativimpien lasten ja nuorten tarpeisiin.
- Turvataan terveelliset, turvalliset ja lapsille, nuorille sekä perheille soveltuvat tilat, joissa huomioidaan yksityisyys, äänieristys, turvalliset poistumisreitit, esteettömyys ja henkilökunnan turvallisuus.
- Mahdollistetaan riittävät tilat perhetapaamisille, verkostoneuvotteluille, ryhmätoiminnoille, toiminnalliselle kuntoutukselle, psykologisille tutkimuksille ja moniammatilliselle yhteistyölle.

4.2.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset

Lasten ja nuorten oikeuspsykiatria, nykyinen toiminta

Oikeuspsykiatrian yksikössä on omat lakisääteiset työtavat virka-apupyyntönä poliisin esitutkinnassa työskentelyyn. Yksiköllä on toimintaan oma valtion erillisrahoitus, oma budjetti ja oma valvonta (nykyisin THL).

- Henkilöstö: 13 henkilöä
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö (yhteinen lasten ja nuorten psykologipalvelujen kanssa)
  - 1 sihteeri
  - 1 erikoislääkäri
  - 6 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
  - 5 sosiaalityöntekijää

- Asiakaslukumäärät: 252 (2023), 255 (2024), 253 (2025)
- Kontaktit: 1797 (2023), 2016 (2024), 2303 (2025)
- Sijainti: Kastellin tutkimuskeskus, Hoitajanrinne 1, Oulu
- Tilat**:** 314 m2

Lasten ja nuorten psykologipalvelu, nykyinen toiminta

Psykologiyksikön työntekijät työskentelevät tällä hetkellä **21 eri tiimissä tai työryhmässä** erikoissairaanhoidossa (lasten- ja nuoriso- sekä oikeuspsykiatria) sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden Pohjoisen alueen yksikössä. Tehtäväkuvat ja työtehtävät vaihtelevat eri työryhmien ja tiimien mukaan, sisältäen kuitenkin aina myös vastaanottotyötä.

- Henkilöstö: 41

- 1 vastuuyksikköpäällikkö

- Perustason mielenterveyspalvelut: Kempele, Liminka, Muhos, Tyrnävä (terveyskeskukset ja terveysasemat), Oulu
- Erikoissairaanhoito:
  - Peltola: Nuorisopsykiatrian osastot 3A ja 3B, Lastenpsykiatrian osasto 1
  - OYS Kantasairaala: Lastenpsykiatrian poliklinikka, Pikkulapsipsykiatrian yksikkö, Lastenpsykiatrian osastot 2A ja 2B
  - Kauppurienkatu Oulu: Nuorisopsykiatrian poliklinikka
  - Ylivieska ja Yrttipellontie Oulu: Ylivieskan lasten ja nuorten psykiatrian poliklinikka
  - Kastellin tutkimuskeskus Oulu: Lasten ja nuorten oikeuspsykiatria

Lastenpsykiatrian osastot, nykyinen toiminta

<u>Lastenpsykiatrian osasto 1</u>

Osasto toimii ympärivuorokautisena yksikkönä, jossa tarjotaan kriisi-, tutkimus- ja hoitojaksoja alle 13-vuotiaille Pohteen alueella. Yksikkö vastaa lisäksi lastenpsykiatrisista päivystyksellisistä konsultaatioista ja arvioista. Tarvittaessa osastolla toteutetaan myös tahdosta riippumatonta hoitoa alle 13-vuotiaille Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueilla.

Osastolla hoidetaan muun muassa itsetuhoisuutta, syömishäiriöitä, vakavaa aggressiivisuutta, psykoosioireita sekä vaikeita pakko-oireita. Toiminnan keskiössä ovat moniammatillinen työskentely, tiivis perhetyö sekä yhteistyö muiden viranomaisten ja verkostojen kanssa. Lisäksi osaston polikliinisena toimintana arvioidaan lastenpsykiatrian yksikön ulkopuolelta tulevat kiireelliset lähetteet.

- Henkilöstö: 24
  - Yhteinen vastuuyksikköpäällikkö lastenpsykiatrian osasto 2 kanssa
  - 1 apulaisosastonhoitaja
  - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
  - Hoitohenkilöstö: 19
  - Lääkärit: 1 erikoislääkäri / 1 erikoistuva lääkäri
  - 1 psykologi (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
  - 1 yhteinen toimintaterapeutti

    - 1 sosiaalityöntekijä (sosiaalityön palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä)
    - 1 yhteinen fysioterapeutti
- Potilaspaikat: 6
- Hoitojaksot: 131 (2023), 125 (2024), 112 (2025)
- Avohoitokäynnit: 750 (2023), 774 (2024), 698 (2025)
- Hoidon kesto: ka 15,4 (2023), ka 16,4 (2024), ka 16,8 (2025)
- Tahdosta riippumaton hoito (%): 6,1 (2023), 5,6 (2024), 5,3 (2025)
- Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - leposide-eristykset: 9 (2023), 2 (2024), 6 (2025)
- Sijainti: Oulun Peltolassa Peltolantie 13 PS1-rakennus

- Tilat: 396 m2

Lastenpsykiatrian osasto 2

Lastenpsykiatrian osastolla 2 tutkitaan ja hoidetaan alle 12-vuotiaita lapsia ja tuetaan ja autetaan heidän perheitään yksilöllisen tarpeen ja tavoitteen mukaisesti. Osastoyhteisöhoidon ja lapsen yksilö- ja ryhmähoitojen ohella toteutetaan koko perheen osallistavia hoitomuotoja. Lapsen osastohoidon aikana lapsi käy sairaalakoulua. Osasto toimii viikko-osastona. Se on suljettuna sulkusuunnitelman mukaan.

- Henkilöstö: 29
    - Yhteinen vastuuyksikköpäällikkö lastenpsykiatrian osasto 1 kanssa
    - 2 apulaisosastonhoitajaa
    - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
    - Hoitohenkilöstö: 22
    - 1 koordinoiva hoitaja
    - Lääkärit: 1 erikoislääkäri / 2 erikoistuvaa lääkäriä
    - 2 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
    - 1 yhteinen toimintaterapeutti
    - 1 sosiaalityöntekijä (sosiaalityön palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä)
    - 1 yhteinen fysioterapeutti
    - 2 sisäistä sijaista
- Potilaspaikat: 6 päiväpotilaspaikkaa + 6 kokovuorokausipaikkaa (yhteensä 12 potilaspaikkaa)
- Hoitojaksot: 49 (2023), 55 (2024), 55 (2025)
- Hoidon kesto: ka 68,3 (2023), 62,6 (2024), 63,7 (2025)
- Avohoidon kontaktit: 557 kpl (2023), 570 (2024), 523 (2025)
- Tahdosta riippumatonta hoitoa %: 0 (2023), 0 (2024), 0 (2025)

- Sijainti**:** OYS kantasairaala N2 4.krs
- Tilat: 1002 m2

Lastenpsykiatrian poliklinikat, nykyinen toiminta

Lastenpsykiatrian poliklinikka

Lastenpsykiatrian poliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan psyykkisesti oireilevia lapsia, joille perustason palvelut tai kotikunnan erikoissairaanhoidon palvelut eivät ole riittäviä. Tällaisia häiriöitä ovat mm. vakavat tunne- elämän ja käyttäytymisen häiriöt, traumaperäiset häiriöt, syömishäiriöt, psykoottiset ja pakko- oireiset häiriöt sekä neuropsykiatriset häiriöt.

- Henkilöstö: 38
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö (yhteinen pikkulapsipsykiatrian yksikön kanssa)
  - 1 apulaisosastonhoitaja (yhteinen pikkulapsipsykiatrian yksikön kanssa)
  - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
  - 9 lääkäriä (erikoislääkärit ja erikoistuvat lääkärit)
  - 9 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
  - 13 sairaanhoitajaa
  - 2 toimintaterapeuttia
  - 1 yhteinen fysioterapeutti
  - 1 puheterapeutti
- Avohoitopotilaiden kontaktit: 13710 (2023), 17029 (2024), 18786 (2025)
- Sijainti: OYS A-talo 5.krs
- Tilat: A-talo 711 m2 + Sairaalarinne 79 m2

Pikkulapsipsykiatrian yksikkö

Poliklinikkatoimintaan kuuluvat perhetapaamiset, lapsen yksilötutkimukset, verkostotyöskentely lähiverkostojen sekä muiden lapsen ja perheen asioissa mukana olevien toimijoiden kanssa, sekä tarpeen mukaiset kotikäynnit, päiväkoti- tai koulukäynnit. Poliklinikalla tehdään myös tiivistä yhteistyötä somaattisen sairaanhoidon kanssa.
Pikkulapsipsykiatrian yksikön tulevaan toimintaan kuuluu myös 2 päivämuotoista perheosastopaikkaa, joiden toiminta voidaan varsinaisesti käynnistää uusien tilojen käyttöönoton yhteydessä (OYS L4-rakennusosan remontointi, toiminnan aloitus 1/2027). Tällä hetkellä perheosastotoimintaa on pilotoitu nykyisellään käytössä olevissa tiloissa, jotka eivät ole toimintaa ajatellen tarkoituksenmukaiset.

- Henkilöstö: 17,5 työntekijää
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö (yhteinen lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa)
  - 1 apulaisosastonhoitaja (yhteinen lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa)
  - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
  - Hoitohenkilöstö: 8
  - Lääkärit: 2 erikoislääkäriä / 1 erikoistuva lääkäri
  - 2 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
  - 1 toimintaterapeutti
  - 0,5 puheterapeutti
  - 1 sosiaalityöntekijä (sosiaalityön palvelut psykiatrian sosiaalityön tiimistä)
  - 1 fysioterapeutti
- Avohoitopotilaiden kontaktit: 2192 (2023), 2063 (2024), 1864 (2025)

- Sijainti: Oys kantasairaala N2 1.krs ja 3.krs
- Tilat: OYS N2 730 m2 + Sairaalarinne 75 m2 = 805 m2

Nuorisopsykiatrian osasto 3, nykyinen toiminta

Nuorisopsykiatrian osasto 3 tarjoaa osastohoitoa 13-17 –vuotiaille Pohteen alueen nuorille. Osasto jakautuu toiminnan ja tilojen puolesta kahteen yksikköön. Yleisimmät osastolle ohjautumisen syyt ovat pitkittyneet ja/tai vaikeat syömishäiriöt, akuutissa itsemurhavaarassa olevat potilaat, toistuvasti itse- ään vahingoittavat potilaat, vaikea-asteiset psykoosit. Usein voi myös olla päihdeongelmaa, haasteita nuoruusiän kasvussa ja kehityksessä tai koulunkäynnissä. Potilaat ohjautuvat psykiatrian päivystyksen kautta ja hoitoa toteutetaan vapaaehtoisesti tai tahdosta riippumatta. Hoidon tavoitteena on potilaan oireiden lievittyminen ja psyykkisen voinnin vakauttaminen siten, että hän pärjää alueellisten mielenterveyspalveluiden sekä lastensuojelun palvelujen tuella sairaalan ulkopuolella.

- Henkilöstö: 62 työntekijää
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 2 apulaisosastonhoitajaa
  - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
  - Hoitohenkilöstö: 49
  - Lääkärit: 1 apulaisylilääkäri / 1 erikoislääkäri / 2-3 erikoistuvaa lääkäriä
  - 2 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden yksiköstä)
  - 1 toimintaterapeutti
- Hoitojaksot: 379 (2023), 339 (2024), 402 (2025)
- Hoidon kesto: ka 23 med 7 (2023), ka 20 med 7 (2024), ka 19 med 6 (2025)
- Avohoitopotilaiden kontaktit: 1890 (2023), 1506 (2024), 1842 (2025)
- Tahdosta riippumattomassa hoitoa %: 18,5 (2023), 23,6 (2024), 15,5 (2025)
- Mielenterveyslain mukaiset eristykset:
  - Leposide-eristykset: 287 (2023), 383 (2024), 389 (2025)
  - Turvahuone-eritykset: 1 (2023), 1 (2024), 7 (2025)

- Sijainti: Oulun Peltolassa Peltolantie 13 PS3
- Tilat: PS3 1940 m2 + PS1 14 m2 = 1954 m2

- Nuorisopsykiatrian osasto 3A on ympärivuorokautisesti toimiva akuuttiosasto, tarjoaa akuuttiarvioita ja hoitoa
  - Potilaspaikat: 10
  - Vuororesurssit:
    - Aamuvuorossa arkena 5-6 hoitajaa
    - Iltavuorossa arkena 4 hoitajaa + 1 akuuttihoitaja
    - Yövuorossa arkena 3 hoitajaa
    - Aamuvuorossa viikonloppuisin/pyhinä 4-5 hoitajaa
    - Iltavuorossa viikonloppuisin/pyhinä 5 hoitajaa
    - Yövuorossa viikonloppuisin/pyhinä 3 hoitajaa

- Nuorisopsykiatrian osasto 3B on ympärivuorokautisesti toimiva tutkimus- ja hoito-osasto
  - Potilaspaikat: 12
  - Vuororesurssit:
    - Aamuvuorossa arkena 5-6 hoitajaa
    - Iltavuorossa arkena 5 hoitajaa
    - Yövuorossa arkena 2 hoitajaa
    - Aamuvuorossa viikonloppuisin/pyhinä 4-5 hoitajaa
    - Iltavuorossa viikonloppuisin/pyhinä 5-6 hoitajaa
    - Yövuorossa viikonloppuisin/pyhinä 2 hoitajaa

Nuorisopsykiatrian poliklinikka, nykyinen toiminta

Nuorisopsykiatrian poliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan erikoissairaanhoitoa tarvitsevia 13–17-vuotiaita Pohteen alueen nuoria. Poliklinikalla toteutetaan ajanvarauksella nuorille alkuarvioita, tutkimusjaksoja, yksilö - ja ryhmähoitoja. Nuorisopsykiatrian poliklinikalle ohjaudutaan lähetteellä.

- Henkilöstö: 43
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 1 apulaisosastonhoitaja
  - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
  - 17 sairaanhoitajaa
  - Lääkärit: 1 apulaisylilääkäri / 5 erikoislääkäriä / 3 erikoistuvaa lääkäriä
  - 6 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologiyksikön kautta)
  - 4 toimintaterapeuttia
  - 1 fysioterapeutti
  - 1 musiikkiterapeutti
- Avohoitopotilaiden kontaktit: 9411 (2023), 14194 (2024), 13199 (2025)

- Sijainti: Oulu, Kauppurienkatu 27-29 2. ja 3.krs
- Musiikkiterapeutti työskentelee Peltolassa, Peltolantie 8 PA1-rakennus
- Tilat: 1377 m2

Nuorisopsykiatrian yksikkö, nykyinen toiminta

Nuorisopsykiatrian osasto 4

Nuorisopsykiatrian osasto 4 on vuodeosasto, jossa hoidetaan 13-17-vuotiaita potilaita, toteuttaa tahdosta riippumatonta hoitoa ympärivuorokautisesti. Potilaat tulevat jatkohoitoon nuoriso-osastolta 3.

Sovittuja sulkuja vuodenvaihteessa (2 viikkoa) ja kesäaikana (4 viikkoa), jolloin sairaalahoitoa tarvitsevat potilaat siirtyvät hoitoon nuoriso-osastolle 3. Jonkin verran polikliinisia käyntejä.

- Henkilöstö: 24
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö

    - 1 apulaisosastonhoitaja
    - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
    - Hoitohenkilöstö: 18
    - 1-2 erikoislääkäriä
    - 1 toimintaterapeutti
- Potilaspaikat: 12
- Hoitojaksot: 59 (2023), 52 (2024), 73 (2025)
- Hoidon kesto: ka 43 med 39 (2023), ka 56 med 49 (2024), ka 48 med 40 (2025)
- Avohoitopotilaiden kontaktit: 4443 (2023), 6897 (2024), 8598 (2025)
- Tahdosta riippumatonta hoitoa %: 1,7 (2023), 24,5 (2024), 16,5 (2025)
- Mielenterveyslain mukaisia eristyksiä:
    - Leposide-eristysten määrä: 0 (2023), 3 (2024), 7 (2025)
    - Turvahuone-eristysten määrä: 0 (2023), 0 (2024), 0 (2025)

- Sijainti: OYS Psykiatria Peltolantie 13, PS1 2.krs (+ neuvottelutila 1.krs)
- Toimintaterapeutin työtila PS2-rakennuksessa
- Tilat: 420 m2

Nuorisopsykiatrian tehostettu avohoito

Yksikön tavoitteena on tarjota intensiivinen mutta avohoitopainotteinen hoitoympäristö nuorille, jotka tarvitsevat enemmän tukea kuin polikliininen hoito tarjoaa, mutta eivät ympärivuorokautista osastohoitoa. Kaikki potilaat ovat vapaaehtoisessa hoidossa.
Avohoidon puoliakuutti yksikkö, toiminta-aika arkisin ma-to 8-20 ja pe 8-15. Supistettua toimintaa 6 vkoa kesällä ja vuoden vaihteessa 2 vkoa.

- Henkilöstö: 11
    - Esihenkilö
    - 6 hoitajaa
    - 1 lääkäri
    - 1 toimintaterapeutti
    - 1 psykologi (työpanos lasten ja nuorten psykologiyksikön kautta)
    - Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
- 10 päiväsairaalapaikkaa
- Hoitojaksot: 1 käynti-4 vkoa, asiakasvastaanottoja 20-30/vrk

- Sijainti: Oulun Peltolassa Peltolantie 8, PA1 3.krs
- Tilat: 68 m2

Syömishäiriöyksikkö

Syömishäiriöyksikkö tarjoaa polikliinista erikoissairaanhoitoa syömishäiriötä sairastaville 13-vuotta täyttäneille potilaille. Polikliinisen hoidon tukena tarjotaan päiväpotilasjaksoja. Hoito pohjautuu perhepohjaiseen hoitomalliin, erityisesti alaikäisen potilaan kohdalla. Yleensä hoitoaika on 10-12 viikkoa. Hoito perustuu vapaaehtoisuuteen. Sairaalakoulu voi olla osana hoitoa.

- Henkilöstö: 20
    - 1 vastuuyksikköpäällikkö
    - 1 apulaisosastonhoitaja

- Hoitohenkilöstö: 13
  - 1 erikoislääkäri
  - 1 toimintaterapeutti
  - 1 fysioterapeutti
  - 2 ravitsemusterapeuttia
  - Tarvittaessa käytössä myös psykologin ja sosiaalityöntekijän palvelut
- Hoitopaikat: päiväosastolla 10 hoitopaikkaa
- Hoitoaika: ka 10-12 viikkoa
- Avohoitokäynnit: 1430 kpl (2024), 1250 kpl (2025)
- Perhehoitopäivät: 1940 kpl (2024), 1850 kpl (2025)

- Sijainti: OYS kantasairaala S4 1.krs (1.7.2026 alkaen Kiviharjunlenkki 7, 1.krs)
- Tilat: 736 m2

Pohjoisen alueen lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Lasten ja nuorten kiireettömät perustason mielenterveyspalvelut. Toiminta on virka-aikana ajanvarauksella tapahtuvaa vastaanottotyötä. Työ on potilaslähtöistä, perhekeskeistä ja moniammatillista.

Toiminta on kiireetöntä avohoitoa. Yksikössä ei ole osasto- eikä päivystystoimintaa.

- Henkilöstö: 28
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 12 sairaanhoitajaa
  - 2 lähi/mielisairaanhoitajaa
  - 5 erikoislääkäriä
  - 8 psykologia (työpanos lasten ja nurten psykologiyksikön kautta)
- Potilaskäynnit: arvio 20 000/v
- Toiminta nykymuodossa vasta puoli vuotta, ei tilastotietoja
- Hoitoaika: ka 3-6 kk

- Sijainti: Yrttipellontie 6, Oulu

Rannikon ja eteläisen alueen lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Rannikon ja eteläisen alueen lasten ja nuorten psykiatrian poliklinikka, erikoissairaanhoidon polikliinikka

Lasten ja nuorten psykiatrisen erikoissairaanhoidon polikliiniset palvelut 7-17-vuotiaille. Potilaat ovat koko rannikon ja eteläisen alueen lapsia ja nuoria (17 eri kunnan potilaat). Väestöpohja koko alueella noin 117 000 asukasta

- Henkilöstö: 15,5
  - ½ vastuuyksikköpäällikkö
  - 1 apulaisosastonhoitaja
  - 5 sairaanhoitajaa
  - 2 psykologia (työpanos lasten ja nuorten psykologipalveluiden kautta)
  - 1 toimintaterapeutti
  - 2-5 erikoislääkäriä (2 virkaa, joita hoitaa tällä hetkellä 5 eri henkilöä)

- Sihteerityöpanos sihteeriyksikön kautta
- Toiminta-aika: arkisin klo 8-17
- Tuotanto: Potilaita noin 3-4/päivä/työntekijä.
- Sijainti: Ylivieska

Rannikon ja eteläisen alueen lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, perusterveydenhuolto
Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, perusterveydenhuollossa. Suunnattu 7-17 vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Vastaanottoajoille tullaan ajanvarauksella.

- Henkilöstö: 24,5
  - ½ vastuuyksikköpäällikkö
  - 1 apulaisosastonhoitaja
  - 23 sairaanhoitajaa
- Toiminta-aika: arkisin klo 8-17
- Tuotanto: asiakasmäärät 4-5 potilasta/työpäivä/työntekijä

- Sijainti: Jokaisessa rannikon ja eteläisen alueen kunnassa
- Tilat ja tilojen käyttö:
  - Alavieska: 1 työhuone, 1 päivä viikossa
  - Haapajärvi: 2 työhuonetta 5 päivää viikossa sekä 1 työhuone 1-2 päivää viikossa
  - Haapavesi: 1 työhuone 5 päivää viikossa sekä 1 työhuone 2 päivää viikossa
  - Kalajoki: 2 työhuonetta 5 päivää viikossa
  - Kärsämäki: 1 työhuone 2 päivää viikossa
  - Merijärvi: 1 työhuone, 1 päivä viikossa
  - Nivala: 3 työhuonetta 5 päivää viikossa
  - Oulainen: 2 työhuonetta 5 päivää viikossa
  - Pyhäjoki: 1 työhuone 1-2 päivää viikossa
  - Pyhäjärvi: 1 työhuone 5 päivää viikossa
  - Pyhäntä: 1 työhuone, 1 päivä viikossa
  - Raahe: 6 työhuonetta 5 päivää viikossa
  - Reisjärvi: 1 työhuone 1-2 päivää viikossa
  - Ruukki: 1 työhuone, 1 päivä viikossa
  - Sievi: 1 työhuone 2-3 päivää viikossa
  - Ylivieska: 3 työhuonetta 5 päivää viikossa

4.3. Psykiatrisen avohoidon osaamiskeskus

Psykiatrisen avohoidon osaamiskeskus vastaa Pohteen aikuispsykiatrian avohoidon kokonaisuudesta sekä perustason mielenterveyspalveluissa, että psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa. Palvelurakenne rakentuisi porrastetusti siten, että perustason mielenterveyspalvelut toteutettaisiin pääosin lähellä asiakkaan arkea ja perusterveydenhuollon palveluita, kun taas vaativammat erikoissairaanhoidon avopalvelut, keskitetyt erityispalvelut ja tiivistä moniammatillista yhteistyötä edellyttävät toiminnot sijoittuisivat tarkoituksenmukaisesti lähemmäs sairaalakokonaisuutta, osastohoitoa, päivystysketjua ja muita psykiatrian toimintoja. Perusteltua olisi myös säilyttää alueellista psykiatrian erikoissairaanhoidon avopalvelua eteläisellä ja pohjoisella alueella, jotta voitaisiin turvata palveluiden saavutettavuus ja hoidon jatkuvuus pitkien etäisyyksien alueilla.

Osaamiskeskuksen vastuuyksiköitä ovat Psykiatrian keskitetyt palvelut, Aikuisten psykologipalvelut, Ensilinjan mielenterveyspalvelut, Kontinkankaan, Tuiran, Lakeuden, Eteläisen alueen, Rannikon sekä Koillismaan ja Oulunkaaren mielenterveyspalvelut. Perustason palveluja tuotetaan alueellisissa mielenterveyspalveluissa, tehostetuissa avohoidon yksiköissä, digitaalisissa ja ensilinjan mielenterveyspalveluissa, Oulun toipumisen tuen yksikkö Porstuassa sekä Oulun lääkehoidon tuen yksikössä. Erikoissairaanhoidon palvelut toteutuvat sekä keskitettyinä erityispalveluina että alueellisina psykiatrian poliklinikkapalveluina.

Psykiatrinen avohoito sisältää kiireellistä ja kiireetöntä arviointi-, tutkimus-, hoito- ja seurantatyötä, yksilö- ja ryhmäinterventioita, psyko- ja lyhytterapeuttisia menetelmiä, lääkehoidon toteuttamista ja seurantaa sekä aivojen tasavirtastimulaatiohoitoa (tDCS). Palveluja tuotetaan myös digitaalisina ja etäpalveluina silloin, kun se on hoidollisesti tarkoituksenmukaista. Tulevaisuuden tavoitteena olisi vahvistaa oikea-aikaista, vaikuttavaa ja porrastettua avohoitoa siten, että perustason, tehostetun avohoidon, erikoissairaanhoidon, sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden ja järjestötoimijoiden yhteistyö tukisi asiakkaan hoidon jatkuvuutta ja vähentäisi erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta.

Toiminnan nykytila ja haasteet

- Palvelut ovat tällä hetkellä hajautuneet useisiin toimipisteisiin, rakennuksiin ja alueellisiin yksiköihin, mikä vaikeuttaa hoitopolkujen sujuvuutta, henkilöstön joustavaa käyttöä ja moniammatillista yhteistyötä.
- Erikoissairaanhoidon avopalveluita, perustason mielenterveyspalveluita, tehostettua avohoitoa, digitaalisia palveluita, ensilinjan palveluita, lääkehoidon tukea ja toipumisen tuen toimintaa tuotetaan osittain erillään toisistaan.
- Psykiatrisen avohoidon asiakkailla on usein samanaikaisia sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden, asumisen tuen, työ- ja toimintakyvyn sekä arjen selviytymisen tarpeita. Nykyinen hajautunut tilarakenne ei kaikilta osin tue terveys- ja sosiaalipalveluiden saumatonta yhteensovittamista.
- Useissa nykyisissä tiloissa on sisäilmaongelmia, puutteellinen äänieristys, riittämättömät poistumisreitit, vastaanottohuonepulaa sekä rajallisesti ryhmä- ja verkostotyöhön soveltuvia tiloja.
- Hajautunut toimintamalli aiheuttaa päällekkäisiä tilatarpeita, siirtymisiä toimipisteiden välillä sekä heikentää yhteiskäyttöisten tilojen ja henkilöstöresurssien tehokasta hyödyntämistä.

Mitä säilytetään alueellisena ja lähellä perusterveydenhuollon palveluita

- Perustason mielenterveyspalvelut tulee säilyttää pääosin lähellä perusterveydenhuollon palveluita, jotta varhainen tuki, perustason hoito sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteinen työ toteutuvat asiakkaan arjessa.
- Sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden, asumisen tuen, työikäisten palveluiden ja muiden arjen toimintakykyä tukevien palveluiden läheisyys on keskeistä erityisesti perustason ja tehostetun avohoidon asiakkaille.
- Alueellisia psykiatrian erikoissairaanhoidon avopalveluita on perusteltua säilyttää eteläisellä ja pohjoisella alueella, jotta pitkien etäisyyksien alueilla turvataan palveluiden saavutettavuus, hoidon jatkuvuus ja yhteistyö paikallisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.

Perustelut uusille tiloille

- Uusien tilojen tavoitteena on muodostaa selkeä, porrastettu ja toiminnallisesti yhtenäinen aikuispsykiatrian avohoidon kokonaisuus.
- Tilasuunnittelulla tulee tukea sitä, että perustason palvelut, tehostettu avohoito, erikoissairaanhoito ja sosiaalipalvelut muodostavat asiakkaalle sujuvan ja yhteensovitetun palvelupolun ilman tarpeettomia katkoksia.
- Keskitettyjen erikoissairaanhoidon avopalveluiden sijoittuminen lähelle sairaalakokonaisuutta vahvistaisi yhteistyötä päivystyksen, osastohoidon ja muiden erikoisalojen kanssa.
- Perustason mielenterveyspalveluiden sijoittuminen perusterveydenhuollon yhteyteen tai läheisyyteen tukee varhaista hoitoa, sosiaali- ja päihdepalveluiden integraatiota sekä asiakkaan kokonaisvaltaista palvelua.
- Terveet, turvalliset ja muuntojoustavat tilat parantavat potilaiden yksityisyydensuojaa, henkilökunnan turvallisuutta, työhyvinvointia ja toiminnan laatua.
- Riittävät vastaanotto-, ryhmä-, verkosto-, terapia- ja etätyötilat mahdollistavat moniammatilliset tapaamiset, joissa asiakkaan psykiatrinen hoito, sosiaalinen tuki, päihdepalvelut, asumisen kysymykset ja toimintakyvyn tukeminen voidaan sovittaa yhteen.
- Tilojen yhteiskäyttö ja toimintojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen vähentävät päällekkäisiä tilatarpeita, parantavat resurssien käyttöä ja tukevat toiminnan kustannustehokkuutta.

4.3.1. Yksiköiden nykyisen toiminnan kuvaukset

Psykiatrian keskitetyt palvelut, nykyinen toiminta

Psykiatrian keskitetyt palvelut tuottavat koko Pohteen alueelle alueellisesti keskitettyjä psykiatrian erikoissairaanhoidon avohoitopalveluita. Vastuuyksikköön kuuluvat psykiatrian erityispalveluiden poliklinikka, Oulun ja lähialueen tehostettu avohoito, ensipsykoosipoliklinikka sekä yleissairaalapsykiatrian poliklinikka. Toiminta painottuu polikliiniseen vastaanottotyöhön, liikkuvaan avohoitoon, kotikäynteihin, ryhmämuotoisiin hoitoihin, konsultaatioihin sekä erityisosaamista vaativiin tutkimus- ja hoitopalveluihin.

<u>Psykiatrian erityispalveluiden poliklinikka</u>

- Henkilöstö: 42
  - 1 vastuuyksikköpäällikkö
  - 1 apulaisosastonhoitaja
  - 18 hoitajaa
  - 7 lääkäriä
  - 8 psykologia
  - 5 erityistyöntekijää
  - 2 osastonsihteeriä
- Toiminta: Polikliininen vastaanottotyö, ryhmätoiminta ja useita erikoistuneita työryhmiä
- Aukiolo: ma–pe klo 8.00–16.00
- Toimipisteet:
  - Peltolantie 8 (PA1), 1.–2. kerros
  - Peltolantie 15 (PS1), 0. kerros

- Peltolantie 13 (PS2), 4. kerros
- Yrttipellontie 6, 2.–3. kerros

- Toiminnan volyymi:
  - Vastaanottotyössä keskimäärin 2–4 potilasta / työntekijä / päivä
  - Lisäksi ryhmätoimintaa ja terapiapalveluita

Oulun ja lähialueen tehostettu avohoito

- Henkilöstö: 19
  - apulaisosastonhoitaja
  - 16 hoitajaa
  - 2 osastonsihteeriä
- Toiminta:
  - Vastaanottotyö
  - Liikkuva avohoito
  - Kotikäynnit
  - Päivystysluonteinen työskentely Oulunseudun yhteispäivystyksessä
- Aukiolo: arkisin klo 8.00–20.00 ja viikonloppuisin klo 12.00–20.00
- Toiminnan volyymi: 4 443 käyntiä (2023), 6 897 käyntiä (2024) & 8 598 käyntiä (2025)
- Keskimäärin 1–4 asiakasta / työntekijä / päivä sekä kotikäyntejä

- Toimipiste: Peltolantie 8 (PA1), 3. kerros

Ensipsykoosipoliklinikka

- Henkilöstö: 7
  - 4 sairaanhoitajaa
  - 1 toimintaterapeutti
  - 1 psykologi
  - 1 erikoislääkäri
- Toiminta
  - Polikliininen vastaanottotyö
  - Liikkuva työ
  - Kotikäynnit
  - Yhteisvastaanotot
- Aukiolo ma–pe klo 8.00–16.00
- Toiminnan volyymi
  - Keskimäärin 1–4 potilasta / työntekijä / päivä

- Toimipiste: Yrttipellontie 6, 3. kerros

Yleissairaalapsykiatrian poliklinikka

- Henkilöstö: 12

    - 6 sairaanhoitajaa
    - 1 apulaisylilääkäri
    - 2 erikoislääkäriä
    - 1 osastosihteeri
    - 1 psykologi
    - 1 sosiaalityöntekijä
- Toiminta
    - Polikliininen vastaanottotyö
    - Konsultaatiot somaattisilla osastoilla
- Aukiolo ma–pe klo 8.00–16.00
- Toiminnan volyymi:
    - Vastaanottotyössä keskimäärin 2–5 potilasta / päivä
    - Lisäksi konsultointitoimintaa somaattisilla osastoilla
- Toimipiste: OYS kantasairaala, N1, 2. kerros

Kontinkankaan mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Kontinkankaan mielenterveyspalvelut vastaavat Oulun eteläisten kaupunginosien aikuisten perus- ja erityistason mielenterveyspalveluista. Toiminta toteutuu moniammatillisena avohoitotyönä tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon, psykiatrian erikoissairaanhoidon, päihdepalveluiden sekä sosiaalipalveluiden kanssa. Yksikköön kuuluvat Kontinkankaan mielenterveyspalvelut, Kontinkankaan psykiatrian poliklinikka sekä Oulun nuorten aikuisten psykiatrian poliklinikka.

- Toiminta:
  • perustason mielenterveyspalvelut yli 18-vuotiaille
  • erityistason psykiatriset avohoitopalvelut yli 23-vuotiaille
  • nuorten aikuisten psykiatrian poliklinikka 18–22-vuotiaille
  • toimintaterapia- ja toimintakykyarviot
  • psykofyysinen fysioterapia
  • polikliininen vastaanottotyö ja ryhmätoiminta

- Sijainnit:
  • Kajaanintie 46 A
  • Kontinkankaan mielenterveyspalvelut
  • Kontinkankaan psykiatrian poliklinikka
  • Yrttipellontie 6
  • Oulun nuorten aikuisten psykiatrian poliklinikka
  • Tuirantie 7
  • toimintaterapeuttien tilat

- Toiminta-aika:
  • arkisin virka-aikaan
  • keskiviikkoisin iltavastaanotto klo 18 saakka
  • toimintaterapeutit virka-aikaisesti

- Henkilöstö Kajaanintie 46 A:
  • lääkärit ja apulaisylilääkäri 9
  • apulaisosastonhoitaja
  • koordinaatiohoitaja
  • vastuuyksikköpäällikkö
  • 32 sairaanhoitajaa
  • 1 mielisairaanhoitaja
  • psykologiyksikön psykologit 3

- Henkilöstö Yrttipellontie 6:
  • 8 sairaanhoitajaa
  • 1 toimintaterapeutti
  • 1 fysioterapeutti
  • 1–2 lääkäriä
  • 2 sihteeriä

- Henkilöstö Tuirantie 7:
  • 2 toimintaterapeuttia

- Tuotanto:
  • vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
  • toiminta painottuu polikliiniseen avohoitotyöhön
  • ei ympärivuorokautista toimintaa

Tuiran mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Tuiran mielenterveyspalvelut vastaavat Oulun pohjoisten kaupunginosien aikuisten perus- ja erityistason mielenterveyspalveluista. Toiminta toteutuu moniammatillisena avohoitotyönä yhteistyössä perusterveydenhuollon, psykiatrian erikoissairaanhoidon, päihdepalveluiden sekä sosiaalipalveluiden kanssa. Yksikköön kuuluvat Tuiran mielenterveyskeskus, Haukiputaan ja Kiimingin mielenterveyspalvelut sekä Tuirantie 7:n lääkehoidon tuen ja toipumisen tuen palvelut.

- Toiminta:
  - perustason mielenterveyspalvelut
  - erityistason psykiatriset avohoitopalvelut
  - polikliininen vastaanottotyö
  - ryhmätoiminta
  - lääkehoidon tuki
  - toipumisen tuen toiminta
  - toimintaterapia-arviot
  - ADHD-digihoitajatoiminta
  - yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

- Toimipisteet:
  - Tuiran sote-keskus
    - Kangastie 16

        - Kangastie 12

    - Haukiputaan sote-keskus
        - Simppulantie 15

    - Kiimingin sote-keskus
        - Terveystie 1

    - Tuirantie 7
        - lääkehoidon tuen yksikkö
        - Toipumisen tuen yksikkö Porstua

- Toiminta-aika:
    - arkisin virka-aikaan
    - Kangastie 16 iltavastaanotto tiistaisin klo 18 saakka

- Henkilöstö Kangastie 16 ja 12:
    - 29 sairaanhoitajaa
    - 1 mielenterveyshoitaja
    - 3–4 psykologia
    - 2 sihteeriä
    - 9 lääkäriä ja apulaisylilääkäri
    - apulaisosastonhoitaja
    - koordinaatiohoitaja
    - vastuuyksikköpäällikkö
- Henkilöstö Haukipudas:
    - 4 sairaanhoitajaa
- Henkilöstö Kiiminki:
    - 3 sairaanhoitajaa
- Henkilöstö Tuirantie 7:
    - 6 sairaanhoitajaa
    - 1 mielenterveyshoitaja
    - 1 toimintaterapeutti
    - lisäksi Kontinkankaan toimintaterapeutit (2)
    - IPS-hankkeen työhönvalmentajia

- Tuotanto:
    - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
    - lääkehoidon tuen yksikössä noin 140 potilasta
    - Porstuan ryhmämuotoisissa jaksoissa yhteensä 30–40 potilasta / jakso
    - ADHD-digihoitajilla 3–4 tutkimuspotilasta päivässä
    - toimintaterapeutilla noin 3 potilasta päivässä sekä kotikäyntejä
    - toiminta painottuu polikliiniseen avohoitotyöhön

Rannikon mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Rannikon mielenterveyspalvelut vastaavat alueensa aikuisten perus- ja erityistason mielenterveyspalveluista. Toiminta toteutuu polikliinisena avohoitotyönä yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Palvelut sijoittuvat useaan toimipisteeseen Raahen seudulla ja Kalajokilaaksossa.

- Toiminta:
  - polikliininen vastaanottotyö
  - ryhmätoiminta
  - tehostettu avohoito
  - perus- ja erityistason mielenterveyspalvelut
  - yhteistyö sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden ja terveysasemien kanssa
- Toiminta-aika:
  - pääsääntöisesti ma–pe klo 8–16
  - Himanka keskiviikkoisin klo 8–16

- Raahen toimipiste:
  - Softpolis, Rantakatu 8 D, 2.–3. kerros
  - henkilöstö:
    - 16 sairaanhoitajaa
    - 1 mielenterveyshoitaja
    - 2 sihteeriä
    - 1–2 lääkäriä
    - apulaisosastonhoitaja
    - vastuuyksikköpäällikkö
  - toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
    - ryhmätoiminta
    - tehostettu avohoito
    - perus- ja erikoistason toiminta
  - tuotanto:
    - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
- Vihanti:
  - Vihannin sosiaali- ja terveysasema
  - henkilöstö:
    - 1 sairaanhoitaja
    - toinen sairaanhoitaja 1 x viikossa
  - toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
  - tuotanto:
    - 4–5 potilasta päivässä
- Siikajoki (Ruukki):
  - Ruukin sosiaali- ja terveysasema
  - henkilöstö:
    - 1 sairaanhoitaja
    - toinen sairaanhoitaja 1 x viikossa
  - toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
  - tuotanto:
    - 4–5 potilasta päivässä
- Pyhäjoki:
  - Pyhäjoen sosiaali- ja terveysasema
  - henkilöstö:
    - 1 sairaanhoitaja
  - toiminta:

        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä
- Kalajoki:
    - Kalajoen kaupungintalo
    - henkilöstö:
        - 4 sairaanhoitajaa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä
- Himanka:
    - Himangan sosiaali- ja terveysasema
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

Lakeuden mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Lakeuden mielenterveyspalvelut vastaavat alueensa aikuisten perus- ja erityistason mielenterveyspalveluista. Toiminta toteutuu polikliinisena avohoitotyönä yhteistyössä perusterveydenhuollon, sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Palvelut sijoittuvat useaan toimipisteeseen Kempeleen, Muhoksen, Limingan, Kaakkuri–Oulunsalon ja Tyrnävän alueilla.

- Toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
    - ryhmätoiminta
    - perus- ja erityistason mielenterveyspalvelut
    - yhteistyö perusterveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja päihdepalveluiden kanssa
    - avohoitopainotteinen toiminta
    - ei tahdosta riippumatonta hoitoa

- Toiminta-aika:
    - pääsääntöisesti ma–pe klo 8–16

- Kempele:
    - Kirkkotie 21, 2. krs, 90440 Kempele
    - henkilöstö:
        - 2 erikoissairaanhoidon sairaanhoitajaa
        - 4 perusterveydenhuollon sairaanhoitajaa
        - 1 mielenterveyshoitaja
        - 1 sihteeri
        - 1–2 lääkäriä
        - apulaisosastonhoitaja
        - vastuuyksikköpäällikkö
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
        - perus- ja erityistason toiminta

    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
- Muhos:
    - Puhakantie 16, 91500 Muhos
    - henkilöstö:
        - 3 sairaanhoitajaa perusterveydenhuollossa
        - 1 sairaanhoitaja erikoissairaanhoidossa
        - psykiatri 1 x viikossa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
- Liminka:
    - Liminganraitti 4, 91900 Liminka
    - henkilöstö:
        - 3 sairaanhoitajaa perusterveydenhuollossa
        - 1 sairaanhoitaja erikoissairaanhoidossa
        - 1 psykiatri
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
- Kaakkuri–Oulunsalo:
    - Pesätie 11, 90420 Oulu
    - Yrttipellontie 6, 2. krs, 90230 Oulu
    - Kauppiaantie 10, 90460 Oulu
    - henkilöstö:
        - 3 erikoissairaanhoidon sairaanhoitajaa
        - 3 perusterveydenhuollon sairaanhoitajaa
        - 1 lähihoitaja
        - 1 psykiatri
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä
- Tyrnävä:
    - Kirkkotie 9, 91800 Tyrnävä
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa perusterveydenhuollossa
        - koordinaatiohoitaja suunnitteilla
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä

Koillismaan ja Oulunkaaren mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Koillismaan ja Oulunkaaren mielenterveyspalvelut vastaavat alueensa aikuisten avohoidon mielenterveyspalveluista Kuusamon, Taivalkosken, Iin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan alueilla. Toiminta toteutuu polikliinisena avohoitotyönä yhteistyössä sosiaali-, terveys-, päihde- ja työllisyyspalveluiden

kanssa. Palveluihin kuuluu vastaanottotyö, kriisityö, tehostettu avohoito sekä kotikäynnit. Toiminta tapahtuu pääosin virka-aikaisesti arkipäivisin.

- Toiminta:
  - polikliininen vastaanottotyö
  - etävastaanotot
  - kriisityö
  - tehostettu avohoito (TAY)
  - kotikäynnit
  - yhteistyö sosiaalipalveluiden, päihdepalveluiden, perusterveydenhuollon palveluiden ja työllisyyspalveluiden kanssa
  - avohoitopainotteinen toiminta
  - ei tahdosta riippumatonta hoitoa

- Toiminta-aika:
  - pääsääntöisesti ma–pe klo 8–16

- Kuusamo:
  - Kuusamon sosiaali- ja terveyskeskus
  - Raistakantie 1 A, 3. kerros
  - henkilöstö:
    - 8 sairaanhoitajaa
    - 1 lähihoitaja
    - 1 mielenterveyshoitaja
    - 1 sosionomi
    - 1 toimintaterapeutti
    - 1 apulaisosastonhoitaja
    - 1 vastuuyksikköpäällikkö
    - psykiatri 1 x viikossa
    - etäpsykiatri 2 pv / kk
    - yleislääkäri 2 x / kk
    - 1 osastosihteeri
    - lisäksi Pohjoisen LaNu:n 3 sairaanhoitajaa ja 1 lähihoitaja
  - toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
    - etävastaanotot
    - tehostettu avohoito
    - kotikäynnit
    - kriisityö
  - tuotanto:
    - keskimäärin 5 asiakasta / hoitaja / päivä

- Taivalkoski:
  - Taivalkosken sosiaali- ja terveysasema
  - Sairaalantie 8 A
  - henkilöstö:

        - 1 vakituinen sairaanhoitaja
        - lisäksi Kuusamosta 4 sairaanhoitajaa
        - 1 lähihoitaja
        - 1 toimintaterapeutti 1–2 x / kk
        - ostopsykiatri 2 pv / kk
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - etävastaanotot
        - kotikäynnit
    - tuotanto:
        - keskimäärin 5 asiakasta / hoitaja / päivä
        - Kuusamosta siirtyvillä työntekijöillä 3–4 asiakasta / päivä

- Ii:
    - Iin terveysasema
    - Asematie 169
    - henkilöstö:
        - 3 sairaanhoitajaa
        - psykiatri 1 pv / viikko
        - apulaisosastonhoitaja
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - noin 15 asiakasta / päivä

- Utajärvi:
    - Utajärven terveyskeskus
    - Laitilantie 3
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa
        - psykiatri 1 pv / viikko
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - noin 10 asiakasta / päivä

- Vaala:
    - Väistölä
    - Vaalantie 40
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - noin 10 asiakasta / päivä

- Pudasjärvi:
  - Hyvän olon keskus Pirtti
  - Varsitie 1
  - henkilöstö:
    - 2 sairaanhoitajaa
    - psykiatri 1 x viikossa
  - toiminta:
    - polikliininen vastaanottotyö
  - tuotanto:
    - noin 10 asiakasta / päivä

- Etätyö:
  - hoitajat noin 1 pv / viikko
  - Vaalassa 1–2 pv / viikko sisäilmahaasteiden vuoksi
  - apulaisosastonhoitaja 2 pv / viikko
  - psykiatri 2–4 pv / viikko etänä

Eteläisen alueen mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Eteläiset mielenterveyspalvelut vastaavat alueensa aikuisten perus- ja erityistason mielenterveyspalveluista 12 kunnan alueella. Toiminta toteutuu polikliinisena avohoitotyönä yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Palvelut sijoittuvat useaan toimipisteeseen Ylivieskan, Oulaisten ja Haapajärven alueille.

- Toiminta:
  - polikliininen vastaanottotyö
  - ryhmätoiminta
  - tehostettu avohoito
  - perus- ja erityistason mielenterveyspalvelut
  - yhteistyö sosiaali-, terveys- ja päihdepalveluiden kanssa
  - pääosin lähivastaanottotoimintaa
  - osassa yksiköistä etävastaanottoja ostopalvelulääkäreiden toimesta

- Toiminta-aika:
  - pääsääntöisesti ma–pe klo 8–16

- Ylivieska:
  - Terveyskeskus, Kirkkotie 4
  - henkilöstö:
    - 8 sairaanhoitajaa
    - 1 mielenterveyshoitaja
    - 1 toiminnallinen kuntoutusohjaaja
    - 1–3 psykiatria
    - 2 sihteeriä
    - päihde- ja riippuvuuspalveluiden työntekijöitä

        - apulaisosastonhoitaja
        - vastuuyksikköpäällikkö
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
        - perusterveydenhuollon mielenterveystyö
    - tuotanto:
        - vastaanottotyössä keskimäärin 4–5 potilasta / työntekijä / päivä

- Sievi:
    - Sievin hyvinvointikeskus
    - henkilöstö:
        - 1–2 sairaanhoitajaa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Nivala:
    - Terveyskeskus, Pappilantie 1
    - henkilöstö:
        - 4 sairaanhoitajaa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Alavieska:
    - Terveysasema, Pappilantie 1
    - henkilöstö:
        - 1 sairaanhoitaja kahtena päivänä viikossa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Oulainen:
    - Oulaskangas, Oulaistenkatu 5 sekä D-talo
    - henkilöstö:
        - 1 psykiatri
        - 1 psykiatri kerran viikossa
        - 1 toimintaterapeutti
        - 12 sairaanhoitajaa
        - 4 mielenterveyshoitajaa
        - psykologi kahtena päivänä viikossa

    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - tehostettu avohoito
        - erikoissairaanhoidon poliklinikkaryhmät
        - kiirevastaanoton iltavuorot tehostetun avohoidon sairaanhoitajilla
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Haapavesi:
    - Terveyskeskus, Myyrinkuja 1
    - henkilöstö:
        - 3 sairaanhoitajaa
        - psykologi kolmena päivänä viikossa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Pyhäntä:
    - Terveyskeskus, Keskustie 17
    - henkilöstö:
        - 1 sairaanhoitaja
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Kärsämäki:
    - Terveyskeskus, Mäntytie 3
    - henkilöstö:
        - 1 sairaanhoitaja
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Pyhäjärvi:
    - Terveyskeskus, Toipilaspolku 1
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa
        - psykologi
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
    - tuotanto:

        - 4–5 potilasta päivässä

- Haapajärvi:
    - Hoivatie 6
    - henkilöstö:
        - 2 sairaanhoitajaa
        - psykologi
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Reisjärvi:
    - Terveyskeskus, Savikontie 3
    - henkilöstö:
        - 1 sairaanhoitaja
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

- Merijärvi:
    - neuvolan ja esikoulun yhteydessä
    - henkilöstö:
        - 1 sairaanhoitaja yhtenä päivänä viikossa
    - toiminta:
        - polikliininen vastaanottotyö
        - ryhmätoiminta
    - tuotanto:
        - 4–5 potilasta päivässä

Ensilinjan mielenterveyspalvelut, nykyinen toiminta

Ensilinjan mielenterveyspalvelut tuottavat koko Pohteen alueelle perustason mielenterveyspalvelua digitaalisesti ja pääosin etätyönä. Yksikön toiminta ei perustu fyysisiin potilasvastaanottoihin, vaan potilastyö toteutuu digitaalisissa palvelukanavissa. Työntekijöille tulee kuitenkin osoittaa tarvittaessa toimipisteet ja työpisteet, joissa he voivat tehdä digitaalista potilastyötä, osallistua palavereihin ja toteuttaa muuta yksikön toimintaa.

- Toiminta:
    - perustason mielenterveyspalvelut koko Pohteen alueelle
    - digitaalinen potilastyö
    - etätyöpainotteinen toimintamalli
    - ei fyysisiä potilasvastaanottoja yksikön tiloissa

  - tarvittaessa työskentely osoitetuilla työpisteillä
  - toiminta ei ole ympärivuorokautista osasto- tai päivystystoimintaa

- Toiminta-aika:
  - ei erikseen ilmoitettu aineistossa
  - toiminta kuvautuu päiväaikaisena digitaalisena avohoitopalveluna

- Henkilöstö:
  - yhteensä 21 ammattilaista

- Henkilöstön alueellinen sijoittuminen:
  - Raahe: 2 ammattilaista
  - Kalajoki: 2 ammattilaista
  - Kempele: 2 ammattilaista
  - Ylivieska: 5 ammattilaista
  - Haukipudas: 1 ammattilainen
  - Oulu: 5 ammattilaista
  - Ii: 1 ammattilainen
  - Muhos: 1 ammattilainen
  - Pyhäjoki: 1 ammattilainen
  - Kuusamo: 1 ammattilainen

- Toimipisteet ja sijainti:
  - yksikkö kattaa koko Pohteen alueen
  - työ tapahtuu pääosin etätyönä
  - työntekijöille tulee osoittaa tarvittaessa työpisteitä alueellisesti
  - työpisteillä tehtävä työ on digitaalista työtä
  - potilaat eivät fyysisesti tule vastaanotoille yksikön tiloihin

- Etätyö:
  - etätyön osuus 100 %
  - toimipisteitä tarvitaan ensisijaisesti henkilöstön työskentelyä varten, ei potilasvastaanottoihin

- Toiminnan volyymi:
  - asiakas- ja käyntimäärät eivät olleet käytettävissä toimitetussa aineistossa
  - hoitojaksoja tai keskimääräisiä hoitoaikoja ei ollut ilmoitettu
  - avohoitokäyntien määrä täydennetään myöhemmin, mikäli tilastotieto saadaan käyttöön

Aikuisten psykologipalvelut, nykyinen toiminta

Aikuisten psykologipalvelut toimivat matriisiyksikkönä, joka tuottaa psykologipalveluita sekä psykiatrisen erikoissairaanhoidon että perustason mielenterveyspalveluiden tueksi. Toiminta sisältää kliinistä vastaanottotyötä, psykologisia tutkimuksia, hoidollisia käyntejä sekä työskentelyä osana moniammatillisia tiimejä. Psykologit ovat organisatorisesti osa omaa psykologiyksikköään, mutta työskentelevät käytännössä useissa eri työryhmissä ja toimipisteissä koko Pohteen alueella.

- Toiminta:
  - psykologiset tutkimukset
  - hoidolliset vastaanottokäynnit
  - neuropsykologiset ja muut psykologiset arvioinnit
  - työskentely osana moniammatillisia tiimejä
  - konsultaatio ja yhteistyö muiden yksiköiden kanssa
  - kirjalliset lausunnot ja muu asiantuntijatyö
  - psykologiharjoittelijoiden kliinisen harjoittelun ohjaus

- Toiminta-aika:
  - pääosin virka-aikainen päivätoiminta
  - psykologien työajoissa hyödynnetään liukumia
  - kirjallista työtä voidaan tehdä osittain etätyönä

- Henkilöstö:
  - 29 psykologia

- Toimintamalli:
  - matriisiyksikkö
  - hybridimalli / satelliittimalli
  - keskittymä Oulussa
  - alueellisia työpisteitä eri puolilla Pohdetta
  - psykologit työskentelevät sekä erikoissairaanhoidon että perustason mielenterveyspalveluiden yhteydessä

- Toimipisteet ja työhuonetarve:
  - erityispalveluiden poliklinikka: 10 psykologin huonetta
  - Tuiran toiminta: 4 psykologin huonetta
  - Kontinkankaan toiminta: 3 huonetta
  - Oulunkaaren ja Koillismaan Oulun toiminta: 1 huone
  - Lakeuden toiminta: 2 huonetta
  - Psykoosipoliklinikka: 1 huone
  - Yleissairaalapsykiatria: 1 huone
  - Raahe: 1 huone
  - Pyhäjärvi: 1 huone
  - Haapajärvi: 1 huone
  - Haapavesi ja Ylivieskan erikoissairaanhoidon toiminta: 1 huone

- Psykologiharjoittelijoiden tilatarve:
  - erityispalveluiden poliklinikka: 1 huone
  - Tuiran toiminta: 1 huone
  - Kontinkankaan toiminta: 1 huone
  - Raahe: 1 huone
  - Lakeus: 1 huone

- Etätyö:

- etätyötä hyödynnetään jossain määrin
- erityisesti kirjalliset työt voidaan toteuttaa etänä
- potilastyö, psykologiset tutkimukset ja terapeuttinen työskentely edellyttävät pääsääntöisesti tarkoituksenmukaista lähityötilaa

- Toiminnan volyymi:
  - asiakas- ja käyntimäärät eivät olleet käytettävissä toimitetussa aineistossa
  - hoitojaksoja tai keskimääräisiä hoitoaikoja ei ollut ilmoitettu
  - avohoitokäyntien määrä täydennetään myöhemmin, mikäli tilastotieto saadaan käyttöön

4.4. Psykiatrian hallinto

Psykiatrian hallinnon tarkoituksenmukainen sijoittuminen on lähelle kliinistä toimintaa, jotta yhteistyö ja tiedonkulku tukevat yksiköiden päivittäistä työskentelyä. Osastojen hallinnolliset toimenpiteet, kuten M3-päätökset, rajoitustoimenpiteet, tahdonvastainen lääkehoito, yhteydenpidon rajoitukset sekä omaisuuden haltuunotto, edellyttävät tiivistä ja sujuvaa vuorovaikutusta osastojen ja hallinnon välillä. Näihin prosesseihin liittyy merkittävä määrä asiakirjahallintaa, päätöksentekoa ja juridista arviointia, mikä korostaa luottamuksellisten työtilojen sekä nopean saavutettavuuden merkitystä. Hallinnon sijoittumisen riittävän lähelle kliinistä toimintaa voidaan katsoa tukevan päätöksenteon sujuvuutta, potilasturvallisuutta sekä lainmukaisuuden varmistamista.

Tilatarpeen määrittelyssä huomioidaan myös, että etä- ja monipaikkaisen työn yleistyminen vaikuttaa työpisteiden käyttöasteeseen ja tarpeeseen vähentää henkilökohtaisia työtiloja. Etätyö ja monipaikkainen työ mahdollistavat työn tekemisen eri sijainneissa ja osittain työnantajan tilojen ulkopuolella, mikä edellyttää tilaratkaisujen joustavuutta ja käyttöasteen optimointia. Samalla varaudutaan toiminnan tuleviin muutoksiin siten, että tilaratkaisut tukevat organisaation kehittymistä ja muuttuvia palvelutarpeita.

Henkilöstö ja neuvottelutilat:

- Palvelualuejohtaja 1
- Osaamiskeskusjohtaja 3
- Hoitotyön johtaja 3
- Ylilääkäri 2
- Kliinisen hoitotyön asiantuntija 2
- Koordinaattori 1
- Erikoissuunnittelija 2
- Klinikkaproviisori 1
- Johdonsihteeri 1
- Osaamiskeskussihteeri 3
- Palvelusihteeri 1
- ATK-tukihenkilö 1
- HR-sihteeri 4

- Vastuuyksikköpäällikkö 3
- Apulaisosastonhoitaja 1
- Yliopiston henkilöstö 3
- Yliopiston tutkija 2
- Luentosali (n.100 hlö) 1
- Neuvottelutila (10-30 hlö) 4

5. Jatkorakentaminen

Jatkorakentamisen suhteen tulee varautua siihen, että tahdosta riippumatonta psykiatrista osastohoitoa joudutaan tulevaisuudessa mahdollisesti keskittämään nykyistä enemmän Ouluun. Psykiatrian erikoislääkäripulan syveneminen sekä lain edellyttämä ympärivuorokautinen virkalääkäripäivystys vaikeuttavat hoidon järjestämistä lähialueiden hyvinvointialueilla. Vaikka tilanne on tällä hetkellä vakaa, toimintaympäristön muutokset voivat lisätä OYSin vastuuta yhteistoiminta-alueella. Tämän vuoksi tilaratkaisujen tulee olla muuntojoustavia ja mahdollistaa osastohoitopaikkojen lisääminen, jotta mahdolliseen kasvavaan alueelliseen tarpeeseen voidaan vastata.